

ปัญหาการแปลภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาไทย

-ปัญหาเกี่ยวกับโครงสร้างประโยค-¹

สมเกียรติ เชวงกิจวานิช *

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ประเทศไทย

Problems in Japanese to Thai Translation:

Problems in Sentence Construction

Somkiat Chawengkijwanich *

Faculty of Liberal Arts, Thammasat University, Thailand

Article Info

Research Article

Article History:

Received 30 November 2018

Revised 9 July 2019

Accepted 7 November 2019

คำสำคัญ

ปัญหาการแปล

ภาษาญี่ปุ่น

ภาษาไทย

โครงสร้างประโยค

Keywords:

problems of translation

Japanese

Thai

sentence construction

* Corresponding author

E-mail address: csomkiat@tu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการแปลจากภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาไทยเกี่ยวกับโครงสร้างประโยค โดยวิเคราะห์ข้อมูลการแปลของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทย ผลการวิเคราะห์พบปัญหาการแปลเกี่ยวกับโครงสร้างประโยครวม 893 ตัวอย่าง โดยแบ่งออกเป็น 1) ปัญหาเกี่ยวกับการทำความเข้าใจความหมายของต้นฉบับ ซึ่งพบว่าผู้แปลส่วนหนึ่งมีแนวโน้มมุ่งพิจารณาเฉพาะความหมายของคำศัพท์โดยขาดการพิจารณาโครงสร้างประโยคอย่างรอบคอบ 2) ปัญหาเกี่ยวกับการถ่ายทอดเป็นภาษาฉบับแปล ซึ่งพบว่าผู้แปลส่วนหนึ่งเข้าใจความหมายของคำในต้นฉบับแต่เลือกใช้คำแปลที่ไม่ถูกต้อง หรือไม่เหมาะสม โดยผู้แปลมีแนวโน้มยึดติดกับคำแปลแบบตรงตัวของคำที่ปรากฏในต้นฉบับและลำดับคำของต้นฉบับ จนส่งผลให้บทแปลไม่อาจถ่ายทอดความหมายได้อย่างถูกต้องและเป็นธรรมชาติ หรือผู้แปลขาดความรอบคอบในการเลือกใช้โครงสร้างประโยคที่ถูกต้อง เหมาะสม

¹ บทความนี้ ผู้เขียนปรับปรุงจากส่วนหนึ่งของงานวิจัย เรื่อง “ปัญหาการแปลภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาไทย -ปัญหา สาเหตุและข้อเสนอแนะ-” โดยได้รับทุนสนับสนุนจาก The Toshiba International Foundation, JAPAN ปี ค.ศ. 2016

Abstract

The aim of this paper is to explore problems of Japanese to Thai translation, focusing on sentence construction. Translation data of Thai learners of Japanese were collected and analyzed. Eight hundred and ninety three errors of sentence construction were founded and categorized into: (1) problems in understanding the source text; it was found that some translators tended to pay attention to only the meaning of the words, without considering the sentence construction carefully; and (2) problems in composing the translation into the target text; some translators understood the source text but could not use the appropriate expressions in the target text, as they tended to pay too much attention to the literal (word-by-word) translation and the word order of the source text. Consequently, the target text did not convey the same meaning as that of the source text or sounded unnatural. Also, some translators carelessly used inappropriate sentence constructions in the target text.

1. บทนำ

ญี่ปุ่นเป็นประเทศคู่ค้ารายใหญ่และมีสัดส่วนการลงทุนในประเทศไทยสูงมาก และบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาด้านภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทยส่วนใหญ่มักทำงานเกี่ยวข้องกับการแปลในบริษัทญี่ปุ่นหรือบริษัทที่ทำธุรกิจกับชาวญี่ปุ่น (นรีนุช ดำรงชัย, 2555; สุกนิย์รัตน์ เนียรเจริญสุข, 2546) แต่อย่างไรก็ตาม มีการวิจัยพบว่าทักษะด้านการแปลของบัณฑิตมักยังไม่ถึงระดับที่ผู้จ้างงานคาดหวัง (สุกนิย์รัตน์ เนียรเจริญสุข, 2546, น. 37) และจากประสบการณ์ของผู้วิจัยเอง ทั้งในฐานะผู้สอนวิชาการแปลและในฐานะบรรณาธิการต้นฉบับตรวจสอบความถูกต้องของวรรณกรรมแปลจากภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาไทย (ต่อไปขอเรียกว่า “การแปลภาษาญี่ปุ่น-ไทย”) ก็พบว่าผู้แปลส่วนหนึ่งยังไม่สามารถแปลได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

อาจกล่าวได้ว่าปัจจุบันยังมีการวิจัยด้านการแปลภาษาญี่ปุ่น-ไทยค่อนข้างน้อย (Yamamoto, 2010) ซึ่งจะอธิบายในหัวข้อถัดไป การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการแปลจึงน่าจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงคุณภาพงานแปลและการจัดการเรียนการสอนด้านการแปลต่อไปในอนาคต โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นอกจากปัญหาเกี่ยวกับคำศัพท์และสำนวนแล้ว โครงสร้างของประโยค (sentence construction or structure) ก็นับเป็นอีกปัญหาหนึ่งที่พบบ่อยครั้ง โดยผู้แปลส่วนหนึ่งไม่เข้าใจความหมายของโครงสร้างประโยค หรือเข้าใจแต่ไม่อาจถ่ายทอดเป็นภาษาไทยได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แม้ปัจจุบันงานวิจัยด้านการแปลในประเทศไทยจะมีปริมาณเพิ่มขึ้นมากเมื่อเทียบกับในอดีต แต่ตั้งแต่ Yamamoto (2010) ได้สำรวจพบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่เป็นวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต และเน้นการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (contents analysis) โดยศึกษาจากมุมมองด้านภาษาศาสตร์และมักวิเคราะห์ในแง่ของ “ความเท่าเทียมระหว่างต้นฉบับและบทแปล” (equivalence) รองลงมาเป็นการวิจัยเกี่ยวกับผลงานแปล (translation work) ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการแปลวรรณกรรมและมุ่งเน้นศึกษากลวิธีการแปล โดยงานวิจัยด้านการแปลภาษาญี่ปุ่น-ไทยยังมีค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับการวิจัยด้านการแปลคู่ภาษาอื่น คือเพียงร้อยละ 2 (Yamamoto, 2010, p. 29)

จากการสำรวจของผู้วิจัยพบว่า งานวิจัยด้านการแปลภาษาญี่ปุ่น-ไทยส่วนใหญ่เป็นการศึกษาวิเคราะห์กลวิธีการแปลสำนวนประเภทต่าง ๆ เช่น 1) ฌักฐิรา ทับทิม (2556) ศึกษากลวิธีการแปลคำเลียนเสียงธรรมชาติและคำบอกอาการหรือสภาพ 2) เข้ม แสงคำ (2556) ศึกษากลวิธีการแปลคำเลียนเสียงธรรมชาติและสภาพ คำอุทาน คำแสลง มุกตลกในหนังสือ

การ์ตูนภาษาญี่ปุ่น 3) น้าทิพย์ เมธเศรษฐ และสมเกียรติ เศวงกิจฉนิช (2546) ศึกษากลวิธีการแปลสำนวนแสดงวัฒนธรรมในวรรณกรรมญี่ปุ่นที่แปลเป็นภาษาไทย 4) สมเกียรติ เศวงกิจฉนิช (2558) ศึกษากลวิธีการแปลสำนวนแสดงวัฒนธรรมในงานเขียนประเภทความเรียงทั่วไป 5) สมเกียรติ เศวงกิจฉนิช (2560ก) ศึกษาเทคนิคการแปลเอกสารธุรกิจภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาไทยเพื่อให้บทแปลมีความเป็นธรรมชาติ และ 6) สุวัจน์ เรืองศรี (2561) ศึกษากลวิธีการแปลคำบุรุษสรรพนามในวรรณกรรมญี่ปุ่นที่แปลเป็นภาษาไทย โดยทั้งหมดเป็นการวิเคราะห์เปรียบเทียบต้นฉบับกับบทแปลที่แปลโดยนักแปลมืออาชีพและผ่านการตรวจสอบความถูกต้องมาแล้ว ส่วนการวิจัยด้านปัญหาการแปลภาษาญี่ปุ่น-ไทยนั้น นอกจากผลงานของผู้วิจัยเองแล้ว ยังไม่พบงานวิจัยที่มีการเผยแพร่แต่อย่างใด โดยสมเกียรติ เศวงกิจฉนิช (2560ข) ได้ทำการศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการแปลโดยภาพรวม วิเคราะห์สาเหตุของปัญหาและจัดทำข้อเสนอแนะเพื่อการสอนการแปล และสมเกียรติ เศวงกิจฉนิช (2561ก) ได้วิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับการแปลคำศัพท์

ดังที่กล่าวมาข้างต้น เนื่องจากไม่พบงานวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการแปลภาษาญี่ปุ่น-ไทยด้านโครงสร้างประโยค และจากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการแปลในคู่ภาษาอื่นพบว่า ปัญหาการแปลอาจเกิดจากอิทธิพลของภาษาต้นฉบับและภาษาฉบับแปล ในที่นี้จึงจะขอกล่าวถึงงานวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการแปลด้านโครงสร้างจากภาษาต่างประเทศเป็นภาษาไทย (ในที่นี้จะกล่าวถึงการแปลจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยเนื่องจากการศึกษามากในระดับหนึ่งและเป็นภาษาที่ผู้วิจัยมีความรู้พอจะเข้าใจได้) และปัญหาในการแปลจากภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาอื่น

ปัญหาการแปลเกี่ยวกับโครงสร้างมักเป็นที่กล่าวถึงเสมอในการแปลภาษาต่าง ๆ รวมทั้งในการแปลภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย เช่น ดวงตา สุลล (2541) ได้แบ่งประเด็นปัญหาของการแปลออกเป็น 3 หัวข้อ คือ 1) ปัญหาการแปลในระดับวัฒนธรรม 2) **ปัญหาการแปลโครงสร้างของภาษา** และ 3) ปัญหาการแปลความหมายของคำ ส่วนวรรณาด วิมลเจลา (2543) ได้กล่าวถึงสาเหตุของปัญหาการแปลว่าเกิดจาก 1) การขาดความเข้าใจในต้นฉบับ โดยแบ่งเป็นปัญหาจากความไม่เข้าใจความหมายของคำศัพท์และสำนวน **ไม่เข้าใจไวยากรณ์และโครงสร้างของประโยค** ไม่เข้าใจการเชื่อมโยงความคิดระหว่างประโยค และปัญหาอันเกิดจากการขาดความรู้รอบตัวและภูมิหลังในเรื่องที่อ่าน และ 2) แปลให้เป็นสำนวนที่ดีไม่ได้ นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการแปลของผู้เรียนภาษาต่างประเทศเป็นจำนวนมาก เช่น สุพรรณิ ปิ่นมณี (2555) แบ่งประเภทของปัญหาการแปลออกเป็นหลากหลายประเภท และมีการกล่าวถึง**ปัญหาในกลุ่มไวยากรณ์และโครงสร้าง** เช่น ปัญหาเกี่ยวกับคำแสดงกาล ส่วนขยายและอนุประโยค วาจก ฯลฯ ส่วนพรชัย พรวิริยะกิจ และวรินทร์ แดนดี (2558, น. 17) สรุปว่า นักศึกษาชาวไทยขาดความรู้เกี่ยวกับโครงสร้างและไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ จึงพบการใช้ผิดเกี่ยวกับสำนวน เช่น สำนวนแสดงกาล สำนวนกรรมาจก ฯลฯ โดยมักพบการแปลประโยค เช่น "It's said that man are from Jupiter." ว่า "มันถูกกล่าวว่าผู้ชายมาจากดาวจูปีเตอร์" "มัน

ได้รับการพูดว่าผู้ชายคนนั้นมาจากดาวจูปีเตอร์” ซึ่งไม่ถูกต้อง นอกจากนี้ สุพรรณิ อาศัยราช, ทัศนีย์ จันตียะ, และจิราภรณ์ กาแก้ว (2560) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการแปลบทความทางการศึกษาจากภาษาอังกฤษเป็นไทยและทำการสัมภาษณ์ผู้แปลพบว่า ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ การขาดความรู้ทางด้านโครงสร้างและไวยากรณ์ เช่น การไม่เข้าใจความหมายเนื่องจากประโยคมีความยาว มีส่วนขยายหลายส่วนซ้อนกัน เป็นต้น

ในการแปลจากภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาอื่น มักพบปัญหาที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างประโยคเช่นเดียวกัน ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยของ Yutani (2002) และ Imai (2009) ซึ่งศึกษาปัญหาการแปลจากภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาเกาหลี แม้เป็นที่ทราบกันดีว่าภาษาญี่ปุ่นและภาษาเกาหลีมีลักษณะคล้ายคลึงกันมาก แต่กลับพบปัญหาการแปลผิดไม่น้อย โดย Yutani ศึกษาปัญหาการแปลผิดในนิยายภาษาญี่ปุ่นแปลเป็นภาษาเกาหลี เรื่อง 『毎日が日曜日』 ผลการวิเคราะห์พบการแปลผิดดังต่อไปนี้

1. คำศัพท์ โดยแบ่งตามชนิดของคำ คือ คำนาม คำกริยา คุณศัพท์ คำวิเศษณ์ ฯลฯ
2. สำนวน (idiom)
3. ไวยากรณ์ ซึ่งแบ่งเป็น 3 หัวข้อ คือ

3.1 การตีความเกี่ยวกับ “ผู้กระทำ” ของคำกริยาภายในประโยคผิดพลาด เช่น ประโยค いつかは適応して行くであろうと、そっと見守るばかりだが、和代にいわせれば、父親としての責任放棄。 อันที่จริง 和代 เป็นคนพูด แต่กลับแปลเป็น “พูดกับ 和代”

3.2 การตีความความหมายไม่ถูกต้องตามบริบท เช่น การแปล あなた ซึ่งหมายถึงผู้พูดกำลังพูดกับสามี แต่กลับแปลเป็นชื่อของลูกค้า หรือการแปลประโยค 毎日が日曜日とは、十字架も、いいこといな。 ซึ่งหมายถึง “คำพูดที่ว่า ‘ทุกวันเป็นวันอาทิตย์’ ของจุมจินั้น จุมจินิจิตจากมคาย (เป็นคำพูดที่ดี) นะ” แต่กลับแปลเป็น “จุมจินิจิตว่า ‘ถ้าทุกวันเป็นวันอาทิตย์ ก็ดีสิ (น่าเสียดายจัง)’” รวมทั้งการแปลประโยค おれのもくろみは、成功したよ。すっかり、環境がわるくなってきたからな。今年のうちの定年退職者は、百二人。その中、いったい、何割が再就職できるだろう。 ซึ่งหมายถึง “แผนของฉันสำเร็จ เพราะสภาพแวดล้อมเลวร้ายลง...” โดยในต้นฉบับเป็นการอธิบายเหตุผลที่ผู้พูดกระทำสำเร็จ แต่ผู้แปลกลับแปลเป็นเหตุผลที่จำนวนผู้ออกจากงานเพราะเกษียณอายุมีจำนวน 102 คน เป็นต้น

3.3 การตีความสำนวนแสดงเงื่อนไข เช่น ~と ผิดพลาด กล่าวคือ ~と ในภาษาญี่ปุ่นอาจแสดงเงื่อนไขที่เป็นการสมมติ (假定条件) และเงื่อนไขเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้ว (既定条件) แต่ผู้แปลตีความความหมายผิดพลาด เช่น ประโยค 東京を思い、京都を思うと、沖は永遠にひかり号にのり続けていたい気がした。 ซึ่ง ~と ในที่นี้แสดงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้ว แต่ผู้แปลเข้าใจว่าเป็นการสมมติ

4. การตีความรูปผันของคำกริยาผิด เช่น ประโยค 前社長と親しく向かい合うことで、思いがけぬ新しい道がひらけそうなきもしてくる。อันที่จริง 思いがけぬ ขยายคำนามคือ 新しい道 แต่กลับแปลเป็น “ไม่คาดคิดว่าจะได้พูดคุยกับอดีตประธานบริษัทอย่างใกล้ชิดสนิทสนม”

ส่วน Imai (2009) ศึกษาปัญหาการแปลผิดในหนังสือแนวชีวประวัติภาษาญี่ปุ่นที่แปลเป็นภาษาไทย เรื่อง『五体不満足 完全版』ผลการวิเคราะห์แบ่งเป็น 3 หัวข้อ ได้แก่ 1) คำศัพท์ เช่น แปลผิดเนื่องจากความไม่รอบคอบของผู้แปล และการแปลคำที่มีหลายความหมายผิดพลาด ฯลฯ 2) การแปลคำประสมหรือสำนวนผิด 3) ไวยากรณ์ โดยแบ่งออกเป็น การตีความเกี่ยวกับ “ผู้กระทำ” ของคำกริยาภายในประโยคผิดพลาด โดยพบทั้งกรณีที่มีการระบุและไม่ระบุผู้กระทำ และการตีความความหมายไม่ถูกต้องตามบริบท ซึ่งมีรายละเอียดคล้ายคลึงกับ Yutani (2002) ที่ได้กล่าวไปแล้ว จึงขอไม่อธิบายรายละเอียดในที่นี้

ปัญหาการแปลด้านโครงสร้างจากที่กล่าวมาข้างต้นล้วนเกิดจากการไม่เข้าใจความหมายของโครงสร้างประโยคของต้นฉบับภาษาญี่ปุ่น ซึ่งนอกจากภาษาเกาหลีแล้ว ในการแปลจากภาษาอื่น ๆ ก็พบปัญหาคล้ายคลึงกัน เช่น คณะกรรมการข้อมูลเฉพาะด้าน กลุ่มวิจัยปัญหาทรัพย์สินทางปัญญา ประเทศจีน (Chuugoku IPG kanri, & Jouhou senmon iinkai, 2017) ได้อธิบายปัญหาการแปลจากภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาจีน โดยมีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างประโยคภาษาญี่ปุ่น เช่น สำนวนขยายคำนามหรือภาคแสดงในภาษาญี่ปุ่นมีความซับซ้อน ประโยคยาวทำให้ยากต่อการทำความเข้าใจ ประโยคไม่ระบุผู้กระทำแน่ชัด ฯลฯ นอกจากนี้ แม้แต่ในการแปลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ซึ่งแม้ปัจจุบันจะมีการพัฒนาจนสามารถแปลคำศัพท์ได้อย่างมีประสิทธิภาพในระดับหนึ่ง แต่ก็ยังพบว่าอัตราการแปลผิดจะเพิ่มสูงขึ้นหากโครงสร้างประโยคมีความยาวหรือซับซ้อนมากขึ้น (Ohara, 2001, p. 5)

จากประสบการณ์ของผู้วิจัยเอง ทั้งในฐานะผู้สอนวิชาการแปลและในฐานะบรรณาธิการต้นฉบับตรวจสอบความถูกต้องของวรรณกรรมแปลภาษาญี่ปุ่น-ไทย พบว่าปัญหาการแปลด้านโครงสร้างที่กล่าวมาข้างต้น ทั้งปัญหาการไม่เข้าใจโครงสร้างประโยค โดยเฉพาะประโยคที่ยาว และมีโครงสร้างซับซ้อน หรือการตีความผิดพลาดกรณีที่ประโยคมีการละคำบางคำ ฯลฯ ล้วนเป็นปัญหาที่พบบ่อยในการแปลภาษาญี่ปุ่น-ไทยเช่นเดียวกัน แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าปัญหาการแปลด้านโครงสร้างหรือไวยากรณ์ในงานวิจัยต่าง ๆ เช่น ในงานวิจัยของ Yutani (2002) นั้นครอบคลุมปัญหาค่อนข้างหลากหลาย กล่าวคือ ปัญหาในข้อ 3.3 ของ Yutani อาจจัดเป็นปัญหาเกี่ยวกับการไม่เข้าใจความหมายของสำนวนทางไวยากรณ์ ~ と จึงถือได้ว่าเป็น**ปัญหาระดับคำ** (ในที่นี้คือคำที่แสดงความหมายทางไวยากรณ์) หรือตัวอย่าง 毎日が日曜日とは、十文字も、いいこというな。 ก็อาจกล่าวได้ว่าผู้แปลอาจไม่เข้าใจความหมายของคำ (สำนวน) いいこという และในขณะเดียวกันก็อาจไม่เข้าใจโครงสร้างประโยคอย่างถูกต้อง จึงกล่าวได้ว่าเป็น

ปัญหาระดับประโยค (ปัญหาในข้อ 4 ก็อาจกล่าวได้ว่าเป็นปัญหาไม่เข้าใจโครงสร้างประโยค เช่นกัน) ส่วนตัวอย่าง おれのもくろみは、成功したよ。すっかり、環境がわるくなってきたからな。今年うちの定年退職者は、百二人。その中、いったい、何割が再就職できるだろう。 เป็นปัญหาอันเกิดจากการไม่เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างประโยค จึงกล่าวได้ว่าเป็น **ปัญหาระดับข้อความ** (discourse)

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ปัญหาการแปลของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทยโดยแบ่งออกเป็นปัญหาเกี่ยวกับ 1) คำศัพท์ (และสำนวน) 2) สำนวนทางไวยากรณ์ 3) โครงสร้างประโยค 4) สำนวนระดับข้อความ และ 5) อื่น ๆ (เช่น รูปแบบการเขียนและเครื่องหมายวรรคตอน) และพบว่าปัญหาที่พบบ่อยเป็นอันดับที่ 2 รองจากปัญหาด้านคำศัพท์² คือ ปัญหาด้านโครงสร้างประโยค (สมเกียรติ เชนงกิจวณิช, 2560) ดังนั้น ในบทความนี้จึงจะขอลำดับถึงปัญหาการแปลเกี่ยวกับโครงสร้างประโยค อย่างไรก็ตาม นอกจากปัญหาการไม่เข้าใจโครงสร้างประโยค ภาษาญี่ปุ่น ดังที่มักกล่าวถึงในงานวิจัยต่างๆ ข้างต้นแล้ว ผู้วิจัยยังพบว่า ผู้แปลชาวไทยส่วนหนึ่ง มักมีปัญหาในการถ่ายทอดให้เป็นบทแปลที่มีความถูกต้องเหมาะสม จึงจะศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการถ่ายทอดบทแปลด้วย

3. ข้อมูลและรายละเอียดการวิจัย

3.1 ข้อมูลที่ใช้ทดสอบแปล

ประกอบด้วยงานเขียนหลากหลายประเภท เช่น ข่าว จดหมาย อีเมล สุนทรพจน์ นิยาย การ์ตูน โฆษณา ฯลฯ กล่าวคือ มีทั้งงานเขียนประเภทให้ข้อมูล ประเภทแสดงความรู้สึกนึกคิด และประเภทโน้มน้าวเพื่อให้เกิดการตอบรับในเชิงพฤติกรรม เช่น โฆษณา (เกี่ยวกับชนิดของงานเขียน ดู Reiss (1977, 1989) งานเขียนที่นำมาทดสอบแปลมีทั้งหมด 22 ฉบับ คิดเป็น 6,640 ตัวอักษร³ ทั้งหมดเป็นงานเขียนที่มีการเผยแพร่ต่อสาธารณะ เช่น เผยแพร่ในหนังสือ

² ปัญหาการแปลด้านคำศัพท์ ดูรายละเอียดในสมเกียรติ เชนงกิจวณิช (2561)

³ ประกอบด้วย ข่าวทั่วไป 3 ฉบับ ข่าวกึ่งรายงานสถานการณ์ 1 ฉบับ จดหมายแสดงความคิดเห็นที่เผยแพร่ในหนังสือพิมพ์ 2 ฉบับ อีเมลทั่วไป 2 ฉบับ จดหมายและอีเมลธุรกิจ 3 ฉบับ สุนทรพจน์ 2 ฉบับ บทสนทนาและการ์ตูนขนาดสั้นและกลาง 4 เรื่อง นิยาย (ตัดตอนมาส่วนหนึ่ง) 2 เรื่อง โฆษณา 3 ฉบับ เนื่องจากแต่ละเรื่องมีความยาว (จำนวนตัวอักษร) แตกต่างกันไป ผู้วิจัยจึงกำหนดจำนวนงานเขียนของแต่ละประเภทไม่เท่ากัน โดยประมาณการให้มีจำนวนตัวอักษรของแต่ละประเภทใกล้เคียงกัน นอกจากนี้ งานเขียนแต่ละเรื่องอาจมีทั้งข้อความส่วนที่เป็นการให้ข้อมูล แสดงความรู้สึกนึกคิด และโน้มน้าวผู้อ่านปะปนกันอยู่ เช่น ข่าวกึ่งรายงานสถานการณ์ประกอบด้วยส่วนที่เป็นข้อมูลและการแสดงความคิดเห็นหรือความรู้สึกของผู้เขียน หรือแม้แต่มติสุนทรพจน์ก็มีทั้งส่วนที่เป็นข้อมูลและการโน้มน้าวผู้ฟังเช่นเดียวกัน ฯลฯ ดังนั้นจึงไม่อาจจำแนกจำนวนตัวอักษรของงานเขียนแต่ละประเภทได้อย่างชัดเจน

หนังสือพิมพ์ เว็บไซต์ หรือการแถลงข่าวต่อสาธารณชน กรณีที่มีการระบุชื่อบุคคลหรือบริษัทองค์กร ผู้วิจัยได้ตัดข้อมูลเหล่านั้นออกหรือปรับเปลี่ยนโดยใช้ชื่อสมมติ รวมทั้งอาจมีการปรับเนื้อหาบางส่วนให้เหมาะสม และงานเขียนทั้งหมดผ่านการตรวจสอบจากชาวญี่ปุ่นเจ้าของภาษาแล้วว่าเป็นงานเขียนที่ใช้สำนวนภาษาถูกต้องและมีความเป็นธรรมชาติ

3.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

ก. ผู้วิจัยแจกต้นฉบับภาษาญี่ปุ่นให้กลุ่มเป้าหมายที่ทำการทดสอบแปล (นักศึกษาวิชาเอกภาษาญี่ปุ่นชั้นปี 4 ขึ้นไป ซึ่งสอบผ่านการสอบวัดระดับความรู้ภาษาญี่ปุ่น (JLPT) ระดับ N1-N2 หรือมีความรู้เทียบเท่า และลงทะเบียนเรียนวิชาการแปลในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 38 คน มีผู้เรียนบางส่วนถอนรายวิชากลางคันหรือไม่ได้ส่งงานแปลบางเรื่อง แต่ทุกชั้นมีผู้ส่งบทแปลไม่ต่ำกว่า 30 คน) การทดสอบแปลกระทำเป็นรายบุคคลและอนุญาตให้สืบค้นข้อมูลต่างๆ ได้อย่างอิสระ โดยขอให้พยายามจดบันทึกคำแปลหรือข้อมูลต่างๆ ลงในกระดาษต้นฉบับข้อความภาษาญี่ปุ่นที่แจกให้

ข. เมื่อแปลเสร็จ ให้ส่งบทแปลพร้อมต้นฉบับภาษาญี่ปุ่นซึ่งนักศึกษาจดบันทึกความหมายของคำศัพท์ ข้อมูล หรือความคิดต่าง ๆ ขณะแปล รวมทั้งให้เขียน “บันทึกการแปล” โดยระบุรายละเอียดปัญหาที่พบทุกครั้ง

ค. ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดกลุ่มและจำแนกประเภทของปัญหา โดยพิจารณาข้อมูลทั้งจากบทแปลของนักศึกษาและต้นฉบับภาษาญี่ปุ่น ซึ่งนักศึกษาดำเนินการจดบันทึกความหมายของคำศัพท์หรือข้อมูล ความคิดเห็นต่าง ๆ บันทึกการแปล รวมทั้งการแสดงความเห็นขณะอภิปรายร่วมกันในห้องเรียน และการสัมภาษณ์นักศึกษาเพิ่มเติมกรณีผู้วิจัยไม่แน่ใจว่าเหตุใดนักศึกษาจึงแปลเช่นนั้น เพื่อให้เข้าใจกระบวนการทำความเข้าใจและการถ่ายทอดออกมาเป็นภาษาฉบับแปลของนักศึกษา

3.3 การแบ่งประเภทของปัญหาการแปล

ดังได้กล่าวไปแล้วว่า ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งเป็นปัญหาเกี่ยวกับ 1) คำศัพท์ (และสำนวน) 2) สำนวนทางไวยากรณ์ 3) โครงสร้างประโยค 4) สำนวนระดับข้อความ และ 5) อื่นๆ (เช่น รูปแบบการเขียนและเครื่องหมายวรรคตอน) ในที่นี้ขออธิบายแต่ละหัวข้อโดยสังเขป ดังนี้ 1) หมายถึงคำศัพท์และสำนวนทั่วไป ส่วน 2) สำนวนทางไวยากรณ์ เป็นปัญหาเกี่ยวกับสำนวนทางไวยากรณ์สำนวนใดสำนวนหนึ่ง เช่น ไม่เข้าใจความหมายของ とか ในประโยค (ตอนแรกนึกว่าโรงเรียนจะบังคับให้ลูกทานอาหารกลางวันให้หมด แต่) 今は無理に食べさせないとか。 ซึ่งหมายถึง “การรับรู้ข้อมูลมา” (ได้ยินมาว่า...) จึงจัดว่าเป็นปัญหาระดับคำ (ในที่นี้คือคำที่แสดงความหมายทางไวยากรณ์) ในขณะที่ 3) โครงสร้างประโยค เป็นปัญหาระดับประโยค

กล่าวคือ ไม่ใช่ความผิดเกี่ยวกับสำนวนใดสำนวนหนึ่ง แต่มีความเกี่ยวข้องกับคำอื่น ๆ ภายในประโยคด้วย เช่น การไม่เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างวลี (phrase) หรืออนุประโยค (clause) ภายในประโยคเดียวกัน เช่น ประโยค それさ、悪いんだけど、これ上の方に置いて、早く部長のはんこ、もらえるようにしてくれないかな。 ผู้แปลไม่เข้าใจว่าหมายถึง ผู้พูดขอร้องคู่สนทนาให้ 上の方に置いて (เอาเอกสารนี้วางไว้ด้านบน) และ 早く部長のはんこをもらう (ให้หัวหน้าประทับตราโดยเร็ว) แต่เข้าใจผิดว่าส่วนที่ขีดเส้นใต้เป็นการกระทำของผู้พูด จึงแปลว่า “ผมจะวางเอกสารไว้บนนี้แล้วกัน รบกวนช่วยเร่งทำหน้าหัวหน้า...” โดยในทีนี้จะศึกษาทั้งประโยค ความเดียว ประโยคความรวม และประโยคความซ้อน ส่วน 4) สำนวนระดับข้อความปัญหา ซึ่งเกี่ยวเนื่องกับประโยคมากกว่า 1 ประโยค เช่น ประโยค B 氏も、2年間の滞在中には、日本に対するイメージや理解もかなり揺れ動いたことだと思います。わたくし自身、日本という国を説明することにとまどうことがしばしばです。これは日本そのものが常に揺れ動いている、つまり生きた社会であることの証であるかもしれません。 ผู้แปลไม่เข้าใจว่า คำบ่งชี้ส่วนที่ขีดเส้นใต้หมายถึง “การที่ภาพลักษณ์และความเข้าใจต่อประเทศญี่ปุ่นของคุณ B เปลี่ยนแปลงไป และการที่ผมเองก็ไม่รู้จะอธิบายเกี่ยวกับประเทศญี่ปุ่นอย่างไรดี” และสุดท้าย 5) คือปัญหาอื่น ๆ โดยพบปัญหาอันเกี่ยวเนื่องกับรูปแบบการเขียนของงานเขียนประเภทต่าง ๆ (format) และเครื่องหมายวรรคตอน ฯลฯ

4. ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ปัญหาการแปลโดยภาพรวม ปรากฏดังตารางที่ 1 โดยพบปัญหาทั้งสิ้น 4,891 ตัวอย่าง ปัญหาการแปลเกี่ยวกับคำศัพท์ (และสำนวน) มีปริมาณมากที่สุด รองลงมาคือปัญหาเกี่ยวกับโครงสร้างประโยค โดยพบถึง 893 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 18.26 และพบทั้งปัญหาซึ่งเกิดจากการที่ผู้แปลไม่เข้าใจความหมายและปัญหาเกี่ยวกับการถ่ายทอดเป็นบทแปลภาษาไทย

ตารางที่ 1

ผลการวิเคราะห์ปัญหาที่พบโดยภาพรวม

	ปัญหาการทำความเข้าใจ		ปัญหาการถ่ายทอด		รวม	
	จำนวน ตัวอย่าง	ร้อยละ	จำนวน ตัวอย่าง	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. คำศัพท์	1,570	32.10	1,302	26.62	2,872	58.72
2. สำนวนทางไวยากรณ์	355	7.27	92	1.88	447	9.14
3. โครงสร้างประโยค	577	11.80	316	6.46	893	18.26
4. สำนวนระดับข้อความ	222	4.54	236	4.83	458	9.36
5. อื่น ๆ	39	0.80	182	3.72	221	4.52
	2,763	56.49	2,128	43.51	4,891	100

จากปัญหาเกี่ยวกับโครงสร้างประโยค จำนวน 893 ตัวอย่างข้างต้น อาจแบ่งออกเป็น ปัญหาเกี่ยวกับการทำความเข้าใจความหมายของต้นฉบับ (ผู้แปลไม่เข้าใจความหมายของคำในต้นฉบับ จึงแปลผิดหรือไม่แปล) 577 ตัวอย่าง (ร้อยละ 11.80) และปัญหาเกี่ยวกับการถ่ายทอดเป็นภาษาฉบับแปล (ผู้แปลเข้าใจความหมายของคำในต้นฉบับแต่เลือกใช้คำแปลได้ไม่ถูกต้อง หรือไม่เหมาะสม) 316 ตัวอย่าง (ร้อยละ 6.46) และอาจแบ่งออกเป็นประเภทย่อยได้ ดังตารางที่ 2 ทั้งนี้ ข้อมูลที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้ ผู้วิจัยจะขอคำนวณเป็นร้อยละของปัญหาเกี่ยวกับโครงสร้างประโยค (ไม่ใช่ร้อยละของปัญหาทั้งหมดดังผลในตารางที่ 1)

ตารางที่ 2

ปัญหาการแปลเกี่ยวกับโครงสร้างประโยค

ปัญหาการแปลเกี่ยวกับโครงสร้างประโยค			จำนวน	ร้อยละ ตัวอย่าง
4.1 ปัญหา	4.1.1 ไม่แปล		41	4.59
การทำความเข้าใจ	4.1.2 แปล ความหมาย ไม่ถูกต้อง	4.1.2.1 ไม่เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างคำ วลี หรืออนุประโยค	298	33.37
		4.1.2.2 ไม่เข้าใจส่วนขยายภายในประโยค	146	16.35
		4.1.2.3 ไม่เข้าใจความหมายเนื่องจากต้นฉบับ มีการละ	63	7.05
		4.1.2.4 อื่นๆ	29	3.25
4.2 ปัญหา	4.2.1 ใช้โครงสร้างประโยคที่มีความหมายคลาดเคลื่อนจากต้นฉบับ	15	1.68	
การถ่ายทอด	4.2.2 ใช้โครงสร้างประโยคกำกวม	46	5.15	
	4.2.3 ใช้โครงสร้างประโยคไม่เป็นธรรมชาติ	225	25.20	
	4.2.4 ปรับเปลี่ยนชนิดของประโยคโดยไม่จำเป็น	30	3.36	
รวม			893	100.00

ในที่นี้ ผู้วิจัยจำแนกประเภทออกเป็นปัญหาการทำความเข้าใจ (ผู้แปลไม่เข้าใจความหมาย) และปัญหาในการถ่ายทอด (ผู้แปลเข้าใจความหมายแต่เลือกใช้คำแปลภาษาไทยไม่ถูกต้องเหมาะสม) เนื่องจากวัตถุประสงค์หลักของการวิจัยคือเพื่อนำผลที่ได้ไปใช้ในการจัดทำข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาคุณภาพการแปล จึงมุ่งเน้นการศึกษาปัญหาจากมุมมองของผู้แปล แต่อาจกล่าวได้เช่นกันว่าปัญหาทั้ง 2 ประการมีความเกี่ยวพันกับความรู้ด้านภาษาญี่ปุ่นและไทยอย่างลึกซึ้ง กล่าวคือ ปัญหาการไม่เข้าใจก็คือปัญหากรณีที่โครงสร้างประโยคภาษาญี่ปุ่นมีความยากและซับซ้อนสำหรับผู้แปลชาวไทย ส่วนปัญหาการถ่ายทอดก็คือปัญหากรณีที่ผู้แปลไม่ตระหนักหรือขาดทักษะการใช้ภาษาไทยที่ถูกต้อง เหมาะสม อันที่จริง การจำแนกเป็นปัญหา

การทำความเข้าใจและถ่ายทอดนี้ มีบ่อยครั้งที่หากเพียงพิจารณาจากต้นฉบับและบทแปลไม่อาจทราบได้อย่างชัดเจนว่าผู้แปลเข้าใจต้นฉบับหรือไม่ จึงจำเป็นต้องพิจารณาข้อมูลอื่นๆ ประกอบด้วย เช่น บันทึกการแปล การสัมภาษณ์เพิ่มเติม ฯลฯ ดังได้กล่าวไปแล้ว โดยผู้วิจัยเห็นว่าแม้การค้นหาคำตอบว่าผู้แปลเข้าใจจริงหรือไม่จะเป็นเรื่องยาก แต่ก็เป็นสิ่งสำคัญที่ผู้สอนจำเป็นต้องทราบ เพื่อจักได้หาวิธีแก้ปัญหาการแปลได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

อย่างไรก็ตาม ปัญหาการแปลผิดพลาดอาจมิได้เกิดจากสาเหตุเพียงสาเหตุเดียว แต่อาจมีหลายสาเหตุประกอบกัน ดังที่ Noda, Hanada and Fujiwara (2017, p. 26) ซึ่งศึกษาข้อผิดพลาดในการอ่านบทความวิชาการของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นระดับสูงได้ทำการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดโดยแยกเป็นสาเหตุหลัก และได้อธิบายไว้ว่า นอกจากสาเหตุหลักแล้ว อาจมีสาเหตุรองอื่นๆ ซึ่งเป็นแรงเสริม (強化) จนทำให้ผู้เรียนเข้าใจผิดได้ การวิเคราะห์ปัญหาการแปลในที่นี้จึงยึดตามแนวคิดดังกล่าวคือ การแบ่งตามสาเหตุหลักซึ่งทำให้เกิดปัญหา ซึ่งการพิจารณาว่าประเด็นใดเป็นสาเหตุหลัก ผู้วิจัยพิจารณาจากทั้งบทแปลและข้อมูลอื่นๆ เช่น บันทึกการแปล การสัมภาษณ์เพิ่มเติม ฯลฯ ประกอบด้วย อย่างไรก็ตาม มิใช่ว่าผู้วิจัยจะไม่เห็นความสำคัญของสาเหตุอื่นๆ ที่มีสาเหตุหลัก แต่เนื่องจากผู้วิจัยเห็นว่า สาเหตุหลักนั้นจะเป็นปัจจัยสำคัญที่สุด หากไม่มีสาเหตุหลัก สาเหตุรองอื่นๆ อาจไม่มีน้ำหนักมากเพียงพอจนทำให้ผู้แปลแปลผิดก็เป็นได้ ในที่นี้จึงให้ความสำคัญกับสาเหตุหลักอันน่าจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดทำข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาคุณภาพการแปลต่อไป

นอกจากนี้ การแบ่งประเภทของปัญหาการแปลในที่นี้ได้มุ่งเน้นความเป็นระบบ (体系的) เพื่อให้ครอบคลุมทุกปัญหาที่อาจเกิดขึ้น แต่เป็นการแบ่งตามปัญหาการแปลที่พบจริง โดยหากหัวข้อใดที่ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นปัญหาที่มีความซับซ้อนหรือมีประเด็นสำคัญอันน่าจะเป็นประโยชน์ก็อาจมีการแบ่งประเภทย่อยโดยละเอียด เช่น ปัญหากรณีที่ผู้แปลไม่เข้าใจความหมายและ “ไม่แปล” (4.1.1) และกรณีที่ผู้แปล “แปลความหมายไม่ถูกต้อง” (4.1.2) เกิดจากสาเหตุเดียวกันคือผู้แปลไม่เข้าใจความหมายอย่างถูกต้อง แต่ผู้วิจัยเห็นว่า ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับเหตุผลที่ผู้แปลเลือกใช้กลวิธีการแปลที่แตกต่างกันเช่นนี้อาจสืบเนื่องต่อไปในอนาคต เนื่องจากการเข้าใจเหตุผลที่แท้จริงน่าจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนการสอนเกี่ยวกับการแปลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น เกณฑ์การจำแนกปัญหาในที่นี้ บางข้อจึงมีลักษณะเป็นลำดับขั้น กล่าวคือ หากผู้แปล “ไม่แปล” ผู้วิจัยจะจำแนกเป็นปัญหา “ไม่แปล” (4.1.1) (แม้จะเกิดจากการไม่เข้าใจ และสามารถจำแนกให้เป็นปัญหา “แปลความหมายไม่ถูกต้อง” (4.1.2) ได้ก็ตาม)

กรณีปัญหา “ไม่เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างคำ วลี หรืออนุประโยค” (4.1.2.1) และ “ไม่เข้าใจส่วนขยายภายในประโยค” (4.1.2.2) ก็เช่นเดียวกัน แม้จะกล่าวได้ว่าการ “ไม่เข้าใจส่วนขยายภายในประโยค” ก็เป็นส่วนหนึ่งของ การ “ไม่เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างคำ วลี หรือ

อนุประโยค” แต่เนื่องจากผู้วิจัยเห็นว่า ปัญหาการ “ไม่เข้าใจส่วนขยายภายในประโยค” เป็นปัญหาที่พบบ่อยครั้งในการแปลจากภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาไทย จึงจำแนกออกเป็นประเภทย่อยเพื่อให้เห็นแนวโน้มของปัญหาเด่นชัด อันจะเป็นประโยชน์ต่อการทำความเข้าใจปัญหาและการเสนอแนะแนวทางการสอนแปลต่อไปในอนาคต

อนึ่ง ในที่นี้ ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลในเชิงปริมาณเพียงเพื่อให้เห็นภาพรวมว่าพบปัญหาการแปลหัวข้อใดมากหรือน้อยเพียงใดเท่านั้น แต่งานวิจัยนี้จะไม่เห็นวิเคราะห์ในเชิงปริมาณเนื่องจากการพบปัญหาประเภทใดมากหรือน้อย ส่วนหนึ่งอาจเกิดจากลักษณะของข้อมูลที่นำมาใช้ทดสอบแปล แม้ผู้วิจัยจะพยายามคัดเลือกข้อมูลให้มีความหลากหลายแล้วก็ตาม แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่าชนิดของข้อมูลย่อมส่งผลกระทบต่อปริมาณของปัญหาการแปลที่พบ อีกทั้งไม่อาจสรุปได้ว่าปริมาณข้อมูลที่ผู้วิจัยใช้ในการวิเคราะห์มีปริมาณมากเพียงพอ หรือกลุ่มที่ทดสอบแปลเป็นตัวแทนของผู้แปลชาวไทยทั้งหมดได้ เนื่องจากทั้งข้อมูลและจำนวนคนที่ทำการทดสอบแปลมีจำนวนจำกัด

4.1 ปัญหาเกี่ยวกับการทำความเข้าใจความหมาย

4.1.1 ไม่แปล หมายถึง ปัญหากรณีที่ผู้แปล “ไม่แปล” ส่วนประกอบส่วนใดส่วนหนึ่งของประโยคหรือไม่แปลทั้งประโยค โดยพบทั้งหมด 41 ตัวอย่าง (ร้อยละ 4.59) ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(1) 専門家は「ビタミンが不足する恐れがある。意識して補充を」と話している。ผู้เชี่ยวชาญกล่าวว่า “การที่เด็กได้รับวิตามินที่ไม่เพียงพออาจจะก่อให้เกิดอันตรายได้”⁴

(2) 発表によると、小林、藤本両容疑者は2009年2～3月、本人確認を行わずに店の携帯電話計4台を弓元被告に横流しした疑い。

สันนิษฐานว่าในเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนมีนาคมปี 2009 ผู้ต้องสงสัยคือนางโคบายาชิและนางฟูจิโมโตได้ขายโทรศัพท์อย่างผิดกฎหมายให้แก่นางยูมิโมโตะไปจำนวน 4 เครื่อง

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบกรณีที่ผู้แปล “ไม่แปล” ส่วนที่ขีดเส้นใต้ และจากการสัมภาษณ์เพิ่มเติม ผู้แปลล้วนระบุว่าสาเหตุที่ไม่แปลก็เนื่องจากไม่เข้าใจหรือไม่แน่ใจในความหมาย โดยเป็นที่น่าสังเกตว่า ตัวอย่างที่ 1 มีการละผู้กระทำของคำกริยา 意識して และละคำกริยาของคำนาม 補充を รวมทั้งไม่มีการระบุชัดเจนว่า 補充 สิ่งใด ส่วนตัวอย่างที่ 2 เป็นข้อความเกี่ยวกับขั้นตอนการจำหน่ายโทรศัพท์มือถือในประเทศญี่ปุ่น ซึ่งผู้แปลไม่มีความรู้

⁴ คำแปลที่ยกตัวอย่างเป็นคำแปลของนักศึกษาที่ทดสอบแปล จึงอาจมีข้อความบางส่วนที่ไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสม โดยผู้วิจัยไม่ได้แก้ไขแต่อย่างใด

เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว จึงไม่เข้าใจว่า 本人確認を行わずに ในที่นี้แสดงความหมายอะไร บัจฉัยเหล่านี้หน้าจะมีส่วนทำให้ผู้แปลไม่เข้าใจความหมายและตัดสินใจ “ไม่แปล”

4.1.2 แปลความหมายไม่ถูกต้อง หมายถึง ปัญหาการแปลอันเกิดจากการที่ผู้แปลไม่เข้าใจความหมายเกี่ยวกับโครงสร้างของประโยค พบปัญหาารวม 536 ตัวอย่าง และเมื่อพิจารณาโดยละเอียดก็พบปัญหาหลากหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาผู้แปลไม่เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างคำ วลีหรืออนุประโยค ปัญหาเกี่ยวกับส่วนขยาย (ทั้งคำหรือสำนวนที่ใช้เพื่อขยายคำนามและขยายภาคแสดง) ซึ่งพบปัญหาในแง่โครงสร้างคือการตีความคำที่ใช้ขยายหรือคำที่ถูกขยายไม่ถูกต้อง และกรณีส่วนขยายคำนาม พบปัญหาการไม่เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างส่วนขยายและคำนาม รวมทั้งยังพบปัญหาไม่เข้าใจความหมายเนื่องจากต้นฉบับมีการละเป็นต้น ในที่นี้จึงขออภิปรายโดยแยกเป็นหัวข้อ ดังนี้

4.1.2.1 ไม่เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างคำ วลี หรืออนุประโยค พบมากที่สุด คือ 298 ตัวอย่าง (ร้อยละ 33.37) เช่น

(3) 鴉が少女に出会ったのは、映画館が取り壊しになり、住みなれていた故郷から追い出されたときでした。

อีกานั้นได้พบกับสาวน้อยคนหนึ่ง แต่กลับต้องถูกขับไล่ออกจากรั้งที่อาศัยอยู่

(4) (พนักงานขอร้องเลขาฯ ของหัวหน้า)それでき、悪いんだけど、これ上の方に置いて、早く部長のはんこ、もらえるようにしてくれないかな。

ถ้าฉัน ผมจะวางเอกสารไว้บนนี้แล้วกัน รบกวนช่วยเร่งทำหน้าหัวหน้า...⁵

(5) 東日本大震災から2か月半が経過したが、宮城、岩手両県の8市町が今も通常の給食に戻れず、パンや牛乳程度の「簡易給食」にせざるを得ないなど、被災地で子供の十分な栄養確保が大きな課題になっている。

ผ่านไปสองเดือนครึ่งหลังจากเหตุการณ์แผ่นดินไหวที่ภาคตะวันออกของญี่ปุ่น แปรดเมืองในจังหวัดอิวาเตะและมียากิ อาหารกลางวันของนักเรียนนั้นยังไม่สามารถจัดให้เป็นเหมือนเดิมได้ ยังจำเป็นต้องใช้การจัดอาหารกลางวันให้แก่ักเรียนแบบง่ายๆ อย่างขนมปังกับนมไปก่อน อีกทั้งยังคงเป็นปัญหาว่า เด็กในพื้นที่ประสบภัยนั้นได้รับสารอาหารที่เพียงพอหรือไม่

ตัวอย่างที่ 3 เป็นกรออธิบายเกี่ยวกับเวลาที่เกิดเหตุการณ์ของภาคประชาชน หมายถึง “อีกาได้พบเด็กสาวตอนที่โรงภาพยนตร์ถูกรื้อ และมันถูกขับไล่ให้ออกจากบ้านเกิดซึ่งอยู่อาศัยมาจนคุ้นเคย” แต่คำแปล “อีกาได้พบเด็กสาว แต่กลับต้องถูกขับไล่ออกจากรั้ง” แม้ความหมายตรง

⁵ ... หมายถึง การละคำในต้นฉบับหรือบทแปลบางส่วนซึ่งมิใช่ประเด็นที่ต้องการอภิปราย

ของคำศัพท์แต่ละคำอาจถูกต้องในระดับหนึ่ง แต่กล่าวได้ว่าความหมายของโครงสร้างประโยคไม่ถูกต้อง

ตัวอย่างที่ 4 เป็นการขอร้องโดยใช้สำนวน ~ ようにして くれ ない かな ซึ่งสิ่งที่ขอร้องประกอบด้วยคำกริยา 2 คำ คือ 上の方に置いて (เอาเอกสารนี้วางไว้ด้านบน) และ 早く部長のほんこをもら (ให้หัวหน้าประทับตราโดยเร็ว) แต่ผู้แปลเข้าใจโครงสร้างของประโยคผิดว่าเป็นประโยคความรวม 2 ประโยคเชื่อมกันคือ (私が) これ上の方に置いて (ผมจะเอาเอกสารนี้วางไว้ด้านบน) และ 早く部長のほんこ、もらえるようにして くれ ない かな (ขอร้องให้คุณช่วยเร่งหัวหน้าให้ประทับตราให้หน่อย)

ส่วนตัวอย่างที่ 5 กรณีต้นฉบับใช้ประโยคความซ้อน (ประโยคที่มีภาคแสดงมากกว่าหนึ่ง) ซึ่งประโยคความซ้อนในภาษาญี่ปุ่น ผู้เขียนมักเลือกนำเสนอข้อมูลสำคัญที่ต้องการสื่อโดยเขียนให้อยู่ในรูปของประโยคหลัก และนำเสนอข้อมูลเสริมโดยเขียนในรูปของคำขยายหรืออนุประโยค กล่าวคือ 被災地で子供の十分な栄養確保が大きな課題になっている เป็นใจความสำคัญซึ่งผู้เขียนต้องการสื่อ โดย 東日本大震災から2か月半が経過したが เป็นข้อมูลพื้นฐาน (old information) ซึ่งผู้เขียนบทความต้นฉบับ (ชาวญี่ปุ่น) คาดว่าผู้อ่านบทความต้นฉบับ (ชาวญี่ปุ่น) น่าจะรู้ดีอยู่แล้ว หรืออาจตีความว่าเป็นการแสดงความขัดแย้งก็ได้ (“ผ่านมา 2 เดือนครึ่งแล้วแต่ก็ยังมีปัญหา...”) ส่วน 宮城、岩手両県の8市町が今も通常の給食に戻らず、パンや牛乳程度の「簡易給食」にせざるを得ないなど เป็นการอธิบายปัญหาและยกตัวอย่างอย่างเป็นรูปธรรม จึงกล่าวได้ว่า อนุประโยคแต่ละประโยคมีหน้าที่ในเชิงโครงสร้างข้อมูลที่แตกต่างกัน แต่ผู้แปลกลับถ่ายทอดข้อมูล “ยังจำเป็นต้องใช้การจัดอาหารกลางวันให้นักเรียนแบบง่าย ๆ อย่างขนมปังกับนมไปก่อน” ให้อยู่ในรูปของประโยคหลัก โดย “อีกทั้งยังคงเป็นปัญหาว่าเด็กในพื้นที่ประสบภัยนั้นได้รับสารอาหารที่เพียงพอหรือไม่” เป็นข้อมูลเสริม ซึ่งจากการสัมภาษณ์พบว่าผู้แปลส่วนใหญ่ไม่เข้าใจความหมายของโครงสร้างประโยคดังที่กล่าวมาข้างต้น และในบันทึกการแปลซึ่งให้ผู้แปลอธิบายปัญหาที่พบก็มีการระบุว่า ประโยคนี้ยาวมาก อ่านแล้วไม่เข้าใจว่าแต่ละประโยคมีความสัมพันธ์กันอย่างไรบ้าง ฯลฯ

จากการสัมภาษณ์ผู้แปลเพิ่มเติมพบว่า ผู้แปลจำนวนมากมิได้ให้ความสำคัญกับโครงสร้างประโยคมากนัก แต่มีแนวโน้มแปลความหมายของคำศัพท์แต่ละคำเรียงไปตามลำดับของคำที่ปรากฏในต้นฉบับ ซึ่งแนวโน้มดังกล่าวเห็นได้ชัดเจนในปัญหาอื่น ๆ ซึ่งจะกล่าวต่อไปภายหลังเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ อาจกล่าวได้ว่า ปัญหาการมุ่งพิจารณาเฉพาะคำศัพท์โดยขาดการพิจารณาภาพรวมของประโยคหรือโครงสร้างประโยค เป็นปัญหาที่พบบ่อยครั้ง รวมทั้งในการอ่านหรือเขียนภาษาญี่ปุ่นของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวต่างชาติ ดังที่ Ichikawa (2013) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความสามารถในการคาดคะเน และทำการทดลองโดยกำหนดเฉพาะส่วน

ต้นประโยคที่ว่า その先生は私に国へ และให้ชาวญี่ปุ่นและผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวต่างชาติต่างประโยคให้สมบูรณ์ พบว่า ในขณะที่ชาวญี่ปุ่นถึงร้อยละ 96 แต่งประโยคที่ว่า 帰る ように 言った แต่ผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นส่วนใหญ่กลับแต่งประโยคที่ว่า 帰りました หรือ 帰ります กล่าวคือ ผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นมีแนวโน้มให้ความสำคัญกับเฉพาะคำศัพท์บางคำ (ในที่นี้คือ 国へ) ในขณะที่ชาวญี่ปุ่นมักพิจารณาภาพรวมหรือโครงสร้างโดยรวมของประโยค โดยในชั้นแรกชาวญี่ปุ่นพิจารณาคำว่า 国へ จึงเลือกใช้คำกริยา 帰る จากนั้นจึงพิจารณาภาพรวมของประโยคคือ その先生は私に และเลือกใช้สำนวน 帰る ように 言った เพื่อให้สอดคล้องกับโครงสร้างของประโยค

นอกจากปัญหาการทำความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างอนุประโยคแล้ว ยังพบปัญหาการแปลผิดอันเกิดจากการที่ผู้แปลตีความหน้าที่ของคำหรือวลีซึ่งเป็นส่วนประกอบภายในประโยคผิดพลาด เช่น แปลคำนามซึ่งเป็น “ผู้กระทำกริยา” โดยแปลเป็น “กรรม” (ผู้ได้รับผลจากการกระทำ) ฯลฯ ดังที่ทราบกันดีว่า ในภาษาญี่ปุ่นมีการใช้คำช่วยเพื่อแสดงการก (格助詞) เช่น が に を เพื่อแสดงว่าคำนามที่นำหน้าคำช่วยทำหน้าที่อะไรในประโยค แต่จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า บางครั้งผู้แปลก็ได้ตระหนักถึงความสำคัญของคำเหล่านี้เท่าที่ควร เช่น ตัวอย่างที่ 6 ต่อไปนี้ คำในต้นฉบับคือ 個展がここナショナル・ギャラリーで開かれる (เปิดนิทรรศการที่พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หอศิลป์) แต่ผู้แปลกลับละเลยความหมายของคำช่วย จึงแปลความหมายไม่ถูกต้อง

(6) 本日は「○○xx」と題する A 氏の個展がここ ナショナル・ギャラリー で開かれることを、たいへん喜ばしく存じております。
กระผมมีความยินดียิ่งที่ได้ทราบว่า จะมีการเปิดหอศิลป์แห่งชาติ ที่จัดแสดงผลงานของนาย A ในหัวข้อ...

4.1.2.2 ไม่เข้าใจส่วนขยายภายในประโยค หมายถึง ปัญหาการแปลผิดอันเกิดจากการตีความส่วนขยายและคำที่ถูกขยายไม่ถูกต้อง พบ 146 ตัวอย่าง (ร้อยละ 16.35) โดยพบทั้งกรณีส่วนขยายภาคแสดง (連用修飾語) และส่วนขยายคำนาม (連体修飾語) ก่อนอื่น ขอกล่าวถึงปัญหาการตีความส่วนขยายภาคแสดงผิด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(7) 埼玉県の吉川警察署に入った連絡によりますと、今日午前六時すぎ、埼玉県三郷市の県道で路線バスとトレーラーが衝突しました。
เข้านี้ เวลา 6 นาฬิกาเศษ สถานีตำรวจโยชิกาเว จังหวัดไซตามะได้รับแจ้งเหตุรถโดยสารประจำทางและรถพ่วงชนกันที่...

(8) その恋は童巻のように僕を襲い、僕を巻き込み、どこまでも僕を連れて行った。
ความรักนั้นเข้าถาโถมโจมตีผมราวกับพายุหมุน มันดึงผมให้ตกอยู่ในวังวนและพาผมไปในทุกหนทุกแห่ง

ทั้ง 2 ตัวอย่างข้างต้น ส่วนขยาย (คำที่ขีดเส้นใต้ 1 เส้น) ทำหน้าที่ขยายภาคแสดง (คำที่ขีดเส้นใต้คู่) แต่ผู้แปลเข้าใจคำที่ถูกขยายไม่ถูกต้อง กล่าวคือ ตัวอย่างที่ 7 今日午前六時すぎ (เข้านี้ เวลา 6 นาฬิกาเศษ) ขยาย 衝突しました (รถชน) กล่าวคือ เป็นเวลาที่เกิดอุบัติเหตุ แต่จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้แปลเข้าใจผิดว่าเป็นเวลาที่มีการแจ่งมายังสถานีตำรวจ ส่วนตัวอย่างที่ 8 竜巻のように (ราวกับพายุทอร์นาโด) ขยายภาคแสดงทั้งหมดคือ 襲い、僕を巻き込み、どこまでも僕を連れて行った (ความรักถาโถม โอบรัดและนำพาผมไปแสนไกล) มิใช่ขยายเพียง 襲う ตามคำแปลข้างต้น

ส่วนตัวอย่างต่อไปนี้ ผู้แปลเข้าใจว่าส่วนขยายภาคแสดง 昨日も (เมื่อวานก็เหมือนกัน) ขยายคำนาม 書類 (เอกสาร) จึงแปลเป็น “เอกสารของเมื่อวาน” ทั้งที่อันที่จริง 昨日も ขยาย 書類の山だったしさ (เมื่อวาน บนโต๊ะของหัวหน้าก็เต็มไปด้วยกองเอกสาร)

(9) 最近、部長忙しいだろ？昨日も部長のデスク、書類の山だったしさ。

...เอกสารของเมื่อวานก็ยังคงอยู่บนโต๊ะ

ส่วนปัญหาเกี่ยวกับส่วนขยายคำนาม ก่อนอื่น ขอยกตัวอย่างกรณีที่คำในต้นฉบับเป็นส่วนขยายคำนาม แต่ผู้แปลกลับแปลเป็นส่วนขยายภาคแสดง ดังนี้

(10) 店の携帯電話を横流ししたとして、警視庁は25日、いずれも東京都千代田区の携帯電話販売代理店元店員の小林彩香(22)、藤本由梨奈(24)の両容疑者を窃盗の疑いで逮捕するとともに、携帯の提供を受けた中野区本町、無職弓元真一被告(32)を同容疑で再逮捕した。

เมื่อวันที่ 25 ที่โคบายาชิ อายุมี (อายุ 22 ปี) และฟูจิโมโต ยานาชิเนะ (อายุ 24) ปี พนักงานร้านขายโทรศัพท์มือถือถูกจับด้วยข้อหาลักขโมย ณ เขตชิโยดะ จังหวัดโตเกียว และยังได้จับกุมยูมิโมโตะ ผู้ว่างงานอายุ 32 ปี ในขณะที่กำลังรับของกลางที่เมืองนากาโนะในข้อหาเดียวกัน

ในตัวอย่างข้างต้น 東京都千代田区 (เขตชิโยดะ กรุงโตเกียว) ขยาย 携帯電話販売代理店 (ร้านตัวแทนจำหน่ายโทรศัพท์มือถือ) จึงหมายถึง “ร้านตัวแทนจำหน่ายโทรศัพท์มือถือในเขตชิโยดะ กรุงโตเกียว” แต่ผู้แปลเข้าใจผิดว่า 東京都千代田区 เป็นส่วนขยายภาคแสดง จึงแปลว่า “ถูกจับที่เขตชิโยดะ จังหวัดโตเกียว” และ 中野区本町 (ฮอนโจ เขตนาคาโนะ) ขยาย 無職弓元真一被告 (ยูมิโมโตะ ชิโนอิชิ ซึ่งเป็นจำเลย อาชีพว่างงาน) หมายถึง “ยูมิโมโตะ...ซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตนาคาโนะ” แต่ผู้แปลเข้าใจผิดว่าเป็นส่วนขยายภาคแสดง จึงแปลว่า “รับของกลางที่เมืองนากาโนะ”

ส่วนตัวอย่างที่ 11 ต่อไปนี้เป็นปัญหาการแปลผิดเนื่องจากส่วนขยายคำนามประกอบด้วยภาคแสดงมากกว่า 1 คำ (โดยขยายคำนามตัวเดียวกัน) กล่าวคือ 抽選会に参加し、当選され、本日この場にいらっしやる คำทั้งหมดนี้ขยายคำนาม 皆様 (ทุกท่านที่เข้าร่วมงานจับรางวัล ได้รับเลือกและอยู่ที่นี้ในวันนี้) แต่ผู้แปลตีความผิดว่าขยายคำนามคนละบุคคลกัน จึงแปลว่า

“ผู้เข้าร่วมงานจับรางวัล” “ผู้ได้รับเลือก” และ “ผู้อยู่ที่นั่นในวันนี้” และในทางตรงกันข้าม พบปัญหาการแปลผิดกรณีขยายคำนามคนละคำ แต่ผู้แปลกลับเข้าใจว่าขยายคำเดียวกัน ดังตัวอย่างที่ 12 絶大なるご協力をいただきました ขยาย 販売店の皆様 (ร้านค้าทั้งหมดซึ่งให้ความร่วมมือต่อแคมเปญนี้เป็นอย่างดี) และ 我々の期待を上回る ขยาย 多くの皆様 (ผู้คนจำนวนมากจนเกินกว่าที่เราคาดหมาย) แต่ผู้แปลกลับตีความผิดว่าส่วนขยายทั้งสองขยายคำนามเดียวกัน จึงแปลว่า “ร้านค้าทุกท่านที่ให้ความร่วมมือและให้ความสนใจเข้าร่วมงานเกินความคาดหมาย”

(11) まず、抽選会に参加し、当選され、本日この場にいらっしゃる皆様にお礼とお祝いを申し上げます。

ก่อนอื่นกระผมขอกล่าวขอบคุณและแสดงความยินดีกับทุกท่านที่ได้เข้าร่วมงานจับรางวัล, ท่านที่ได้รับการคัดเลือกและท่านที่มาร่วมงานอีเวนต์ในครั้งนี้

(12) 続きまして、今回のキャンペーンに絶大なるご協力をいただきました販売店の皆様、お陰さまで我々の期待を上回る多くの皆様に応募していただき、大成功を納めました。

ขอขอบพระคุณร้านค้าทุกท่านที่ให้ความร่วมมือและให้ความสนใจเข้าร่วมงานเกินความคาดหมาย จึงทำให้แคมเปญครั้งนี้ของเราประสบความสำเร็จ

จากการวิเคราะห์ปัญหาการแปลเกี่ยวกับส่วนขยายภาคแสดงและส่วนขยายคำนามนี้ ผู้วิจัยพบแนวโน้มเช่นเดียวกับที่กล่าวไปแล้วใน 4.1.2.1 คือ ผู้แปลส่วนหนึ่งมิได้ให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์หน้าที่ในเชิงไวยากรณ์ของคำในประโยคอย่างต้องแท้ แต่มักแปลโดยพิจารณาความหมายของแต่ละคำที่ปรากฏในต้นฉบับและนำคำเหล่านั้นมาแปลเรียงกันโดยไม่ทันตระหนักถึงความหมายอันเกิดจากโครงสร้างประโยคภาษาญี่ปุ่น ตัวอย่างต่อไปนี้ก็เช่นเดียวกัน อันที่จริง 好きになる เป็นส่วนขยายคำนาม 才能 หมายถึง “พรสวรรค์ (ความสามารถพิเศษ) ที่จะรู้จักชอบสิ่งใดสิ่งหนึ่ง” แต่กลับมีผู้แปลจำนวนมากที่แปลเป็น “ความชอบในพรสวรรค์” “หลงใหลความสามารถ” เป็นต้น (จากการสัมภาษณ์ทำให้ทราบว่า ผู้แปลแปลคำว่า 好き เป็น “ความชอบ” “หลงใหล” และแปล 才能 เป็น “พรสวรรค์” “ความสามารถ” ตามลำดับ)

(13) つまり「天才にはすばらしい才能がある前に、好きになる才能がある。」と
いうことです。

ก่อนที่จะอัศจรรย์จะมีพรสวรรค์ที่ยอดเยี่ยม นั้น จะต้องมีความชอบในพรสวรรค์นั้นก่อน, ก่อนที่อัศจรรย์จะมีความสามารถอันน่าหลงใหล เขาหลงใหลความสามารถอะไรมาก่อน

นอกจากนี้ อีกปัญหาหนึ่งที่พบเป็นจำนวนไม่น้อยเกี่ยวกับสำนวนขยายคำนามคือการแปลความสัมพันธ์ระหว่างส่วนขยายและคำนามไม่ถูกต้อง โดยมีงานวิจัยจำนวนไม่น้อยที่ศึกษาพบว่า ในภาษาญี่ปุ่นมีแนวโน้มใช้ส่วนขยายคำนามมากกว่าภาษาอังกฤษมาก (เช่น Collier-Sanuki, 1993) โดยในภาษาญี่ปุ่น ส่วนขยายจะวางไว้หน้าคำนามหรือนามวลีโดยไม่มี

การใช้คำเพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างส่วนขยายและคำนามที่มีความสัมพันธ์กันในแง่ใด เช่น ในภาษาอังกฤษอาจมีการใช้คำประเภท whom, where เพื่อแสดงว่าคำนามที่ถูกขยายเป็นกรรม หรือเป็นสถานที่ที่เกิดการกระทำ แต่ในภาษาญี่ปุ่นไม่มีการใช้คำเหล่านี้ (Matsumoto, 1991) ดังนั้น ในการแปลสำนวนขยายคำนาม ผู้แปลจึงจำเป็นต้องตีความความสัมพันธ์ระหว่างส่วนขยายและคำนามให้ถูกต้อง เช่น คำว่า 彼が買った店 อาจแปลเป็น “ร้านที่เขาซื้อ (เช่น เขาซื้อหนังสือที่ร้านนี้)” หรือ “ร้านที่เขาซื้อมาเป็นกรรมสิทธิ์ (เช่น มหาเศรษฐีซื้ออาหารร้านนี้ มาก จึงขอซื้อมาเป็นของตัวเอง)” ขึ้นอยู่กับบริบท (สมเกียรติ เชาวน์กิจฉนิช, 2561ก) และจากการวิเคราะห์ข้อมูล พบปัญหาการแปลผิดอันเนื่องจากผู้แปลตีความความสัมพันธ์ระหว่างส่วนขยายและคำนามไม่ถูกต้อง ดังตัวอย่างที่ 14 ต่อไปนี้ คำว่า 地域の人々 หมายถึง “ผู้คนในพื้นที่” ไม่ใช่ “ผู้คนจากทุกพื้นที่” หรือ “ผู้คนในทั่วทุกภูมิภาค” ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่า ในการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่น ทั้งวิชาด้านไวยากรณ์และการอ่าน แม้จะมีการสอนเกี่ยวกับสำนวนขยายคำนาม แต่ไม่ค่อยมีการสอนให้ผู้เรียนสังเกตและตีความความหมายของส่วนขยายและคำนามว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไรบ้างโดยพิจารณาจากบริบท จึงพบว่าผู้แปลจำนวนไม่น้อยที่ตีความความสัมพันธ์ระหว่างส่วนขยายและคำนามไม่ถูกต้อง

(14) 一部の人より、すべての人と。その思いでどこよりも、地域の人々に深く関わっていく、ゆうちよ銀行です。

ธนาคารยูโจคือที่ที่จะเชื่อมผู้คนจากทุกพื้นที่ให้แน่นแฟ้นมากขึ้น, ธนาคารที่จะสานสัมพันธ์กับผู้คนในทั่วทุกภูมิภาคมากกว่าที่ใด

4.1.2.3 ไม่เข้าใจความหมายเนื่องจากต้นฉบับมีการละ

ภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาที่อาจมีการละส่วนประกอบบางส่วนภายในประโยคได้ หากผู้พูดหรือผู้เขียนเห็นว่าแม้จะละส่วนประกอบดังกล่าว ผู้อ่านก็ยังสามารถเข้าใจความหมายได้อย่างถูกต้อง (Sunakawa, 1990, p. 16) แต่สำหรับชาวต่างชาติแล้ว การตีความส่วนประกอบที่ละไว้ในฐานที่เข้าใจให้ถูกต้องนั้นมิใช่เรื่องง่าย เนื่องจากต้องอาศัยความรู้หลายประการ ทั้งความรู้ด้านคำศัพท์ สำนวน โครงสร้างประโยค รวมถึงวัฒนธรรมการใช้ภาษาของเจ้าของภาษา ฯลฯ ดังนั้น จึงพบปัญหาการแปลผิดอันเนื่องจากข้อความในต้นฉบับมีการละส่วนประกอบบางส่วนทำให้ผู้แปลไม่เข้าใจความหมายและแปลผิดพลาด โดยพบรวม 63 ตัวอย่าง (ร้อยละ 7.05) เช่น ตัวอย่างที่ 15 ประธานของคำกริยา と思っていたら (คิด) คือ “ฉัน” ส่วนประธานของคำกริยา 無理に食べさせない (ไม่บังคับให้กิน) คือ “โรงเรียน” จึงแสดงความหมายว่า “ฉันคิดว่าตอนอยู่โรงเรียนลูกคงจะต้องทนกินอาหาร เพราะถ้าไม่กินก็ไม่ได้เล่น แต่ได้ยินว่าตอนนี้ทางโรงเรียนไม่ได้บังคับให้เด็กกินอาหารให้หมดแล้ว” ส่วนตัวอย่างที่ 16 ประธานของ 困る (ลำบาก) คือ “โรงเรียน” จึงแสดงความหมายว่า “ดูเหมือนว่า หนึ่งในเหตุผล(ที่โรงเรียนไม่บังคับ

ให้นักเรียนกินอาหารให้หมด) ก็คือ หากนักเรียนเกลียดอาหารกลางวันจนปฏิเสธการมาโรงเรียน ก็จะเป็นปัญหาได้” แต่กลับพบว่า มีผู้แปลจำนวนไม่น้อยที่แปลประธานของประโยคเหล่านี้ไม่ถูกต้อง

(15) 小6の息子は好き嫌が多いので、学校では食べるまで遊べないからいやいや食べているのだろうと思っていたら、今は無理に食べさせないとか。
ทางโรงเรียนเมื่อเห็นว่าเขาต้องผินทานเพื่อจะได้ไปเล่นแล้ว ตอนนั้นตนจึงไม่ยอมผินให้ลูกทานอาหารที่เขาไม่ชอบ

(16) 理由の一つが、給食が嫌で不登校になると困る、ということらしいです。
だから給食の残飯が多いのではと思います。
เหตุผลข้อหนึ่งก็คือเรื่องที่ว่าหากไม่ชอบอาหารกลางวันที่โรงเรียนจัดให้จนไม่ไปโรงเรียน ฉะนั้นจะเดือดร้อน

4.1.2.4 อื่น ๆ

นอกจากปัญหาการแปลผิดที่กล่าวไปแล้ว ยังพบปัญหาอื่น ๆ จำนวน 29 ตัวอย่าง (ร้อยละ 3.25) เช่น ตัวอย่างที่ 17 ซึ่งหมายถึง “หมึก 6 สีจะเนรมิตภาพถ่ายของคุณให้เป็นผลงานที่สวยงาม” แต่ผู้แปลเข้าใจว่า 6色インクが เป็นประโยคแสดงความขัดแย้งกับประโยคที่ตามหลัง หรือตัวอย่างที่ 18 ซึ่งหมายถึง “ฉันคิดว่าตอนอยู่โรงเรียนลูกคงจะต้องทนกินอาหาร เพราะถ้าไม่กินก็ไม่ได้เล่น” กล่าวคือ เป็นสิ่งที่ผู้เขียนคาดว่าจะเป็นเช่นนั้น แต่ผู้แปลกลับแปลเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้วจริง เป็นต้น

(17) 6色インクが、あなたの写真を美しい「作品」に上げます。
แม้จะมีแค่ 6 สี แต่สามารถสร้างสรรค์ภาพถ่ายของคุณให้กลายเป็นผลงานที่งดงามได้

(18) 小6の息子は好き嫌が多いので、学校では食べるまで遊べないからいやいや食べているのだろうと思っていたら、今は無理に食べさせないとか。
ลูกชายของตนยังเด็กอายุเพียง 6 ขวบค่อนข้างเลือกกิน ตอนเขาอยู่ที่โรงเรียนจะไม่ได้เล่นจนกว่าจะถึงเวลากินข้าว...

4.2 ปัญหาเกี่ยวกับการถ่ายทอด หมายถึง ปัญหาการแปลซึ่งแม้ผู้แปลจะเข้าใจความหมายเกี่ยวกับโครงสร้างประโยคได้ถูกต้อง แต่ไม่อาจเลือกใช้คำแปลได้อย่างถูกต้องเหมาะสม โดยผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์จากบทแปลและข้อมูลอื่น ๆ เช่น บันทึกการแปล การสัมภาษณ์เพิ่มเติม ฯลฯ ดังได้กล่าวไปแล้ว เพื่อให้แน่ใจว่าผู้แปลเข้าใจความหมายแต่เป็นปัญหาในขั้นตอนการถ่ายทอด

ผลการวิเคราะห์ พบปัญหาเกี่ยวกับการถ่ายทอดรวม 316 ตัวอย่าง โดยอาจแบ่งออกเป็น ปัญหาอันเกิดจากการใช้โครงสร้างประโยคที่มีความหมายคลาดเคลื่อนจากต้นฉบับ ใช้โครงสร้างประโยคกำกวม ใช้โครงสร้างประโยคไม่เป็นธรรมชาติ และการปรับเปลี่ยนชนิดของประโยคโดยไม่จำเป็น

4.2.1 ใช้โครงสร้างประโยคที่มีความหมายคลาดเคลื่อนจากต้นฉบับ หมายถึง ปัญหาจากการที่แม้ผู้แปลจะเข้าใจความหมายของประโยคในต้นฉบับ แต่เลือกใช้โครงสร้างประโยคภาษาไทยไม่เหมาะสม บทแปลจึงมีความหมายคลาดเคลื่อนจากต้นฉบับ พบปัญหารวม 15 ตัวอย่าง (ร้อยละ 1.68) เช่น

(19) ちょうど信号で停止したところだったので出してみると、かけてきたのは女ともだちだった。今日の夕方、国立競技場でサッカーの試合を観るから、このあたりの天気が良いらしい。

เพราะว่ารถติดไฟแดงพอดีเลยรับโทรศัพท์ คนที่โทรเข้ามานั้นก็เป็นเพื่อนผู้หญิงนั่นเอง, คือเพื่อนสาวของเธอนั่นเอง...

จากการสัมภาษณ์เพิ่มเติมพบว่า ผู้แปลเข้าใจความหมายของโครงสร้างประโยคในต้นฉบับได้ถูกต้อง แต่ในขั้นตอนการแปล ผู้แปลส่วนหนึ่งมีแนวโน้มใช้คำที่แสดงความหมายเน้น เช่น “...นั่นเอง” “...นั่นแหละ(นี่แหละ)” หรือคำแสดงหัวข้อหรือเปรียบเทียบเช่น “เกี่ยวกับ...นี้(นั้น)” โดยมีทันได้คำนึงถึงความหมายว่าถูกต้องตรงกับต้นฉบับหรือไม่ เช่น ตัวอย่างที่ 19 หมายถึง “มีโทรศัพท์เข้ามา พอติดไฟแดงเธอก็รีบโทรรับ คนที่โทรมาคือเพื่อนผู้หญิงที่โทรมาถามสภาพอากาศ” โดยต้นฉบับเป็นเพียงการบรรยายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและมีได้แสดงความหมายเน้นย้ำเพื่อนผู้หญิงคนดังกล่าวจะต้องใช้สำนวน เช่น “นั่นก็เป็นเพื่อนผู้หญิงนั่นเอง” แต่อย่างไรก็ดี จึงกล่าวได้ว่าบทแปลแสดงความหมายคลาดเคลื่อนจากต้นฉบับ

4.2.2 ใช้โครงสร้างประโยคกำกวม หมายถึง ปัญหาการแปลอันเกิดจากการที่ผู้แปลใช้โครงสร้างประโยคกำกวมซึ่งอาจส่งผลให้ผู้อ่านตีความผิดไปจากต้นฉบับ ทั้งนี้ในแง่หนึ่งอาจกล่าวได้ว่าบทแปลภาษาไทยสามารถถ่ายทอดความหมายได้ถูกต้องตรงตามต้นฉบับ แต่เนื่องจากอาจตีความหมายเป็นอย่างอื่นได้ด้วย จึงกล่าวได้ว่ามีความกำกวม ทั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า บทแปลที่ดีควรเป็นบทแปลที่ไม่มี ความกำกวมอันอาจทำให้ผู้อ่านเข้าใจผิดได้

ผลการวิเคราะห์ พบปัญหาใช้โครงสร้างประโยคกำกวมรวม 46 ตัวอย่าง (ร้อยละ 5.15) เช่น ตัวอย่างที่ 20 คำในต้นฉบับหมายถึง “ศูนย์จัดทำอาหารกลางวัน จำนวน 6 แห่ง” แต่คำแปลมีความกำกวม อาจตีความว่าหมายถึง “โรงเรียน จำนวน 6 แห่ง” ก็ได้ ส่วนตัวอย่างที่ 21 คำในต้นฉบับหมายถึง “8 เมือง” แต่คำแปลมีความกำกวม อาจตีความว่าหมายถึง “โรงเรียน 8 แห่ง” ได้

โดยจากการสัมภาษณ์ผู้แปลพบว่า กรณีตัวอย่างที่ 20 ผู้แปลแปลจากคำด้านหลังขึ้นมาคือ 給食センター(ศูนย์จัดทำอาหารกลางวัน (ของโรงเรียน)) และตามด้วย 6 所 (6 แห่ง) ส่วน ตัวอย่างที่ 21 ผู้แปลแปลจากคำที่ปรากฏด้านหน้าคือ 宮城、岩手両県 (จังหวัดมิยาเกะและอิวาเตะ) และตามด้วย 8 市町 (8 แห่ง) จึงกล่าวได้ว่า สาเหตุหนึ่งของการใช้คำแปลกำกวมเกิดจากการที่ ผู้แปลแปลตามความหมายของคำที่ปรากฏในต้นฉบับ โดยอาจเรียงลำดับจากคำที่ใช้ขยาย หรือคำที่ถูกขยาย และไม่มีกรออ่านทบทวนหรือปรับบทแปลให้เหมาะสม จึงก่อให้เกิดความ กำกวมขึ้น

(20) 6 所の給食センターは、津波や地震で全壊かボイラーなどが破損。ศูนย์ ทำอาหารกลางวันโรงเรียน 6 แห่งพังเสียหาย...

(21) 宮城、岩手両県の 8 市町が今も通常の給食に戻れず、パンや牛乳程度の「簡易給食」にせざるを得ないなど、被災地で子供の十分な栄養確保が大きな課題になっている。โรงเรียนในเขตเมืองของจังหวัดมิยาเกะและอิวาเตะทั้ง 8 แห่งนั้นยังไม่สามารถเตรียมอาหาร กลางวัน...

4.2.3 ใช้โครงสร้างประโยคไม่เป็นธรรมชาติ หมายถึง ปัญหาการแปลอันเกิดจากการที่ผู้แปลใช้โครงสร้างประโยคภาษาไทยที่ขาดความเป็นธรรมชาติหรือเข้าใจยาก โดยพบ ปัญหารวม 225 ตัวอย่าง (ร้อยละ 25.2) และอาจแบ่งออกเป็นกรณีดังต่อไปนี้

ก. โครงสร้างประโยคไม่ใช่สำนวนภาษาไทยที่ถูกต้อง จากผลการศึกษาของสุรัตน์ ศรีราษฎร์ และรจเรช รุจนเวช (2560) ซึ่งวิเคราะห์ข้อบกพร่องด้านการเขียนของนักศึกษา วิชาเอกภาษาญี่ปุ่นชั้นปีที่ 2 ของคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พบปัญหาสำคัญ ประการหนึ่ง คือ การใช้ประโยคไม่สมบูรณ์ เช่น ขาดประธาน หรือคำกริยา หรือกรรม ฯลฯ และ ในการวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยนี้ก็พบปัญหาดังกล่าวเช่นเดียวกัน โดยพบปัญหา รวม 21 ตัวอย่าง เช่น ตัวอย่างที่ 22 หากใช้สำนวน “เนื่องด้วย...” น่าจะมีประโยคตามหลัง เช่น “ดังนั้น จึงขอ เรียงเชิญเข้าร่วมประชุม...” หรือ ตัวอย่างที่ 23 คำแปล “คำตอบของแบบสอบถามไม่ใช่ผู้ปกครอง...” ขาดภาคแสดงทำให้เป็นประโยคที่ไม่สมบูรณ์ เป็นต้น

(22) 下記要領にて、第7回広報委員会を開催いたしますので、ご出席のほど宜しくお願いいたします。(ตามด้วยรายละเอียด วัน เวลาและสถานที่ในการประชุม) เนื่องด้วยงานประชุมกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์ ครั้งที่ 7 ในวันที่ 6 กรกฎาคม 2553 เวลา 11.00 - 13.00 น. ณ หอประชุมใหญ่ตามวาระสำคัญต่อไปนี้

(23) (ผู้ปกครองไม่เห็นด้วยกับการจัดทัศนศึกษาของโรงเรียน) アンケートの賛否の差はごくわずかなのに実施を決定。しかも、親ではなく子どもが書いたものが多いらしく、実際、私の周りの人に賛成した人はいません。

ทั้ง ๆ ที่ในแบบสอบถามมีคนเห็นด้วยเพียงน้อยนิดแต่ก็ยังคงจัด ยิ่งไปกว่านั้นคำตอบของแบบสอบถามไม่ใช่ผู้ปกครองแต่เป็นนักเรียนที่มีจำนวนมาก และคนรอบข้างที่เห็นด้วยกับเรื่องนี้ก็ไม่มีสักคน

ข. ผู้แปลยึดติดกับคำแปลแบบตรงตัว (word-by-word or literal translation) หรือการเรียงลำดับคำภายในประโยค พบปัญหา 131 ตัวอย่าง เช่น กรณีตัวอย่างที่ 24 หากพิจารณาแต่ละประโยคนั้นว่าเป็นคำแปลที่ได้มีปัญหามากนัก แต่เนื่องจากผู้แปลเรียงคำตามลำดับคำในต้นฉบับโดยแทบไม่มีการปรับเปลี่ยนสำนวนหรือสลับตำแหน่งใดๆ ทำให้ผู้อ่านน่าจะต้องใช้ความพยายามในการทำความเข้าใจบทแปลมากพอสมควร

(24) 埼玉県の吉川警察署に入った連絡によりますと、今日午前六時すぎ、埼玉県三郷市の県道で路線バスとトレーラーが衝突しました。三郷市消防本部によりますと、この事故でバスに乗っていた乗客と運転手の合わせて二十五人が怪我をし、このうち二十三人が病院で手当てを受けているということです。

จากการติดต่อเข้ามาที่สถานีตำรวจโยชิคาวะ จังหวัดไซตามะ วันนี้ตอนประมาณ 6 โมงเช้า ทางหลวงเมืองมิซาโตะ จังหวัดไซตามะ รถประจำทางชนกับรถพ่วง จากการรายงานของสถานีดับเพลิงเมืองมิซาโตะ จากอุบัติเหตุครั้งนี้ ทั้งผู้โดยสารและคนขับรถได้รับบาดเจ็บ 25 คน ในจำนวนนี้มี 23 คนที่ได้รับบาดเจ็บร้ายแรงรักษาพยาบาล

นอกจากการยึดติดกับการแปลความหมายของแต่ละคำแบบตรงตัวและการเรียงลำดับคำตามต้นฉบับแล้ว ยังพบการแปลตามรูปแบบที่มักได้รับการสอนในชั้นเรียนภาษาญี่ปุ่น คือ เริ่มจากการแปลประธานก่อน จากนั้นข้ามไปแปลภาคแสดงท้ายประโยค แล้วแปลเรียงลำดับย้อนจากท้ายประโยคมาด้านหน้า เช่น ตัวอย่างที่ 25 ซึ่งผู้แปลเริ่มแปลจากภาคประธาน その手 จากนั้นตามด้วยภาคแสดง ぶつかりそうになり และ 沖島柁二 ตามด้วยส่วนขยายคำนาม バイクで隣を走ってきた โดยแปลเป็น “มีอนั้นเกือบไปชนเข้ากับซูจิ โอคิชิมาที่วิ่งเข้ามาข้าง ๆ ด้วยมอเตอร์ไซด์”

(25) 杏子は窓から手を出してたしかめてみた。その手はバイクで隣を走ってきた沖島柁二にぶつかりそうになり、柁二は慌ててブレーキをかけた。
เคียวโกะ ลองยื่นมือออกไปนอกกระจกรถเพื่อความแน่ใจ มีอนั้นเกือบไปชนเข้ากับ ซูจิ โอคิชิมาที่วิ่งเข้ามาข้าง ๆ ด้วยมอเตอร์ไซด์

(26) 小6の息子は好き嫌が多いので、学校では食べるまで遊べないからいやいや食べているのだろうと思っていたら、今は無理に食べさせないとか。
ลูกชายวัย 6 ขวบเลือกทานมาก เนื่องจากที่โรงเรียนเขาจะไปเล่นไม่ได้จนกว่าจะรับประทานอาหาร...

(27) 他の兄弟たちと違い、その鴉は映画が好きでした。

อีกาทัวนั้นชอบดูภาพยนตร์ต่างกับพี่น้องของมัน

ส่วนตัวอย่างที่ 26 ผู้วิจัยเห็นว่า ในการแปลประโยค 学校でご飯を食べる คำแปล “ที่โรงเรียนเขากินข้าว” น่าจะไม่ใช่ธรรมชาติเท่ากับ “เขากินข้าวที่โรงเรียน” (ยกเว้นกรณีต้องการเน้นสถานที่เป็นพิเศษ หรือหากผู้แปลต้องการกล่าวถึง “โรงเรียน” ในฐานะที่เป็นหัวเรื่อง อาจปรับเป็นสำนวนแสดงเวลา เช่น “ฉันเคยคิดว่า ตอนอยู่ที่โรงเรียน เขาคงต้องผีนกินเพราะถ้าไม่กินก็จะไม่ได้ไปเล่น ...) แม้การเรียงคำในภาษาญี่ปุ่นจะได้มีกฎบังคับอย่างเคร่งครัด กล่าวคือ อาจมีการสลับเปลี่ยนตำแหน่งได้ แต่ดังที่ Ishiguro (2010) ได้อธิบายไว้ว่า โดยพื้นฐานในภาษาญี่ปุ่นจะเรียงลำดับคำตามลำดับ คือ いつ・どこで・誰が・誰に・何を・どうした (“เวลา-สถานที่-ผู้กระทำ-กรรมรอง-กรรมตรง-คำกริยา”) ส่วนแนวโน้มการเรียงลำดับคำที่เป็นธรรมชาติในภาษาไทยน่าจะเป็น “ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่” (สมเกียรติ เขวงกิจวิช, 2561ก) และตัวอย่างที่ 27 ซึ่งเป็นประโยคความซ้อนก็มีการเรียงลำดับคำแปลที่น่าจะกล่าวได้ว่าขาดความเป็นธรรมชาติ หากปรับเป็น “อีกาทัวนั้นแตกต่างกับพี่น้องตัวอื่น มันชอบดูภาพยนตร์” น่าจะมีความเป็นธรรมชาติและเข้าใจง่ายมากขึ้น

ค. ต้นฉบับละส่วนประกอบบางคำ ผู้แปลจึงแปลโดยการละตามต้นฉบับ⁶ ซึ่งส่งผลให้บทแปลเป็นสำนวนภาษาไทยที่ไม่เป็นธรรมชาติ เข้าใจยาก โดยพบปัญหา 73 ตัวอย่าง เช่น ตัวอย่างที่ 28 หากมีการเพิ่มคำแสดงประธานเป็น “หนึ่งในเหตุผลก็คือ ดูเหมือนทางโรงเรียน เกรงจะเกิดปัญหาหากนักเรียนปฏิเสธโรงเรียนเพราะไม่ชอบที่ถูกบังคับให้กินอาหารกลางวัน” หรือตัวอย่างที่ 29 หากเพิ่มคำแสดงประธาน และกรรมเป็น “เราต้องตระหนัก...และเพิ่มสารอาหารให้เพียงพอ” น่าจะช่วยให้บทแปลอ่านเข้าใจง่ายขึ้นมาก

(28) 理由の一つが、給食が嫌で不登校になると困る、ということらしいです。

เหตุผลข้อหนึ่งคือ ดูเหมือนว่าจะก่อให้เกิดปัญหาขึ้นมา หากเด็กไม่มาโรงเรียนเพราะว่าไม่ชอบอาหารที่ทางโรงเรียนจัดให้

(29) 専門家は「ビタミンが不足する恐れがある。意識して補充を」と話している。

“เกรงว่าอาจจะได้รับวิตามินไม่เพียงพอ ต้องตระหนักในเรื่องนี้และให้ให้เพียงพอ”

4.2.4 ปรับเปลี่ยนชนิดของประโยคโดยไม่จำเป็น หมายถึง ปัญหาการแปลอันเกิดจากการที่ผู้แปลปรับเปลี่ยนชนิดของประโยคให้แตกต่างไปจากต้นฉบับโดยไม่จำเป็นจะมีความ

⁶ หัวข้อนี้เป็นกรณีที่ผู้แปลเข้าใจความหมายแต่ไม่อาจถ่ายทอดบทแปลได้อย่างถูกต้องเหมาะสม จึงแตกต่างจาก 4.1.2.3 ซึ่งเป็นกรณีที่ผู้แปลไม่เข้าใจความหมาย

จำเป็นต้องทำเช่นนั้น เช่น การปรับเปลี่ยนจากโครงสร้างประโยคคำพูดตรง (direct speech) เป็นคำพูดอ้อม (indirect speech) ฯลฯ โดยพบปัญหาารวม 30 ตัวอย่าง (ร้อยละ 3.36) เช่น ตัวอย่างที่ 30 คำในต้นฉบับเป็นการบรรยายตามด้วยคำพูดของนักเรียนชาย แต่ผู้แปลปรับเปลี่ยนโดยแปลเป็นคำพูดอ้อมทั้งหมด ส่วนตัวอย่างที่ 31 รูปแบบในต้นฉบับเป็น “จดหมายที่ผู้อ่านเขียนส่งถึงคอลัมน์ในหนังสือพิมพ์” แต่ผู้แปลปรับเปลี่ยนโดยใช้คำว่า “สัมภาษณ์” ซึ่งส่งผลให้ผู้อ่านบทแปลเข้าใจว่าข้อความที่จะกล่าวต่อไปเป็นสิ่งที่ผู้เขียนข่าวได้รับทราบจากการสัมภาษณ์ มิใช่เป็นข้อความที่ผู้เขียนจดหมายเขียนขึ้นเองโดยตรง ซึ่งจากการที่ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้แปลเพิ่มเติมพบว่า ทั้ง 2 กรณี ผู้แปลเข้าใจความหมายของข้อความในต้นฉบับ แต่คิดว่ากรการปรับเปลี่ยนรูปประโยคจะช่วยให้ประโยคกระชับกว่า จึงกล่าวได้ว่าเป็นปัญหาการแปลอันเกิดจากความไม่ตระหนักถึงรูปประโยคที่แตกต่างกันว่าย่อมส่งผลต่อการสื่อความหมายที่ไม่ถูกต้อง โดยเฉพาะในงานเขียนประเภทข่าว การระบุชนิดของข้อมูลที่ต้องการจะนำเสนอจะเป็นสิ่งที่สำคัญมาก

(30) 野球部員の2年生男子(13)は3分もかからず「完食し、「あ～、もう終わりか」。「量が少なく、部活の練習で力が出ない。すぐにお腹がすいてしまう」という。เด็กชายนักเบสบอลชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อายุ 13 ปี เล่าว่าเขาใช้เวลาเพียงแค่ 3 นาทีในการกินอาหารก็หมดแล้ว...

(31) 修学旅行 なぜ海外 茨城県 パート勤務 女性(39) 県立高校2年の娘が行く予定の、海外への修学旅行が納得できません。หญิงวัย 39 ปี เป็นพนักงานไม่ประจำที่จังหวัดอิบารากิ ได้ให้สัมภาษณ์ว่า...

5. สรุปและข้อเสนอแนะ

ปัญหาการแปลเกี่ยวกับโครงสร้างประโยคเป็นอีกปัญหาหนึ่งที่มักพบเสมอในการแปลภาษาต่าง ๆ รวมทั้งในการแปลภาษาญี่ปุ่น-ไทย ซึ่งจากการทบทวนเอกสารการวิจัยที่เกี่ยวข้องก็พบการวิเคราะห์ปัญหาอันเกิดจากการไม่เข้าใจโครงสร้างประโยคในภาษาญี่ปุ่น โดยเฉพาะกรณีประโยคที่มีความยาว โครงสร้างซับซ้อน หรือมีการละ ฯลฯ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการแปลของนักศึกษาวิชาเอกภาษาญี่ปุ่น พบการแปลไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสมเกี่ยวกับโครงสร้างประโยครวม 893 ตัวอย่าง โดยแบ่งออกเป็น 1) ปัญหาเกี่ยวกับการทำความเข้าใจความหมายของต้นฉบับ (ผู้แปลไม่เข้าใจความหมายของคำในต้นฉบับ จึงแปลผิดหรือไม่แปล) 577 ตัวอย่าง และปัญหาเกี่ยวกับการถ่ายทอดเป็นภาษาฉบับแปล (ผู้แปลเข้าใจความหมายของคำในต้นฉบับแต่เลือกใช้คำแปลได้ไม่ถูกต้อง หรือไม่เหมาะสม) 316 ตัวอย่าง

กรณีปัญหาเกี่ยวกับการทำความเข้าใจ อาจแบ่งออกเป็นการ “ไม่แปล” และการ “แปลไม่ถูกต้อง” เนื่องจากผู้แปลไม่เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างคำ วลีหรืออนุประโยค ไม่เข้าใจเกี่ยวกับส่วนขยายคำนามและภาคแสดง ทั้งในแง่โครงสร้าง (การตีความคำที่ใช้ขยายหรือคำที่ถูกขยายไม่ถูกต้อง) และไม่เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างส่วนขยายและคำนาม (กรณีส่วนขยายคำนาม) รวมทั้งยังพบปัญหาไม่เข้าใจความหมายเนื่องจากต้นฉบับมีการละคำบางส่วน จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการสัมภาษณ์ผู้แปลเพิ่มเติมพบว่า สาเหตุสำคัญประการหนึ่งเกิดจากผู้แปลไม่ค่อยให้ความสำคัญกับโครงสร้างประโยค แต่มีแนวโน้มมุ่งพิจารณาเฉพาะความหมายของคำศัพท์โดยขาดการพิจารณาโครงสร้างของประโยค

ส่วนปัญหาเกี่ยวกับการถ่ายทอด อาจแบ่งออกเป็นปัญหาอันเกิดจากการใช้โครงสร้างประโยคที่มีความหมายคลาดเคลื่อนจากต้นฉบับ ใช้โครงสร้างประโยคกำกวม ใช้โครงสร้างประโยคไม่เป็นธรรมชาติ และการปรับเปลี่ยนชนิดของประโยคโดยไม่จำเป็น จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการสัมภาษณ์ผู้แปลเพิ่มเติมพบว่า สาเหตุสำคัญประการหนึ่งเกิดจากการที่ผู้แปลยึดติดกับคำแปลแบบตรงตัวของคำที่ปรากฏในต้นฉบับและลำดับคำของต้นฉบับ จนส่งผลให้บทแปลไม่อาจถ่ายทอดความหมายได้อย่างถูกต้องและเป็นธรรมชาติ หรือผู้แปลขาดความรอบคอบในการเลือกใช้โครงสร้างประโยคที่ถูกต้องและเหมาะสม

ทั้งนี้คงปฏิเสธไม่ได้ว่าโครงสร้างประโยคภาษาญี่ปุ่นค่อนข้างมีความซับซ้อนและเข้าใจยากสำหรับผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทย แต่ปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่งซึ่งอาจสรุปได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยนี้คือ การที่ผู้แปลไม่ค่อยตระหนักถึงความสำคัญของโครงสร้างประโยคเท่าที่ควร แม้จะพบโครงสร้างประโยคที่ไม่เข้าใจก็แทบไม่มีการสืบค้นความหมาย แต่ใช้วิธีการคาดเดาความหมายจากคำศัพท์ที่พบแทน (ซึ่งแตกต่างจากคำศัพท์ ผู้แปลมักทำการสืบค้นความหมายจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ) และมีผู้แปลบางส่วนระบุว่าไม่มีความรู้ว่าจะหาความหมายของโครงสร้างประโยคที่ตนไม่เข้าใจได้อย่างไร ผู้สอนจึงอาจจำเป็นต้องให้คำแนะนำเกี่ยวกับแหล่งข้อมูลและวิธีการสืบค้นความหมายเกี่ยวกับโครงสร้างหรือรูปประโยคภาษาญี่ปุ่นโดยละเอียด

นอกจากนี้ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า พบปัญหาเกี่ยวกับการถ่ายทอดเป็นภาษาฉบับแปล กล่าวคือ ผู้แปลเข้าใจความหมายของคำในต้นฉบับแต่เลือกใช้คำแปลได้ไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสมถึง 316 ตัวอย่าง ซึ่งนับว่าเป็นจำนวนที่ไม่น้อย แต่ผู้วิจัยเห็นว่าปัญหาเกี่ยวกับการถ่ายทอดซึ่งเป็นปัญหาเกี่ยวกับทักษะการใช้ภาษาไทย ยังไม่ค่อยมีการเน้นย้ำมากนัก โดยในการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในวิชาทั่วไป (ที่ไม่ใช่วิชาการแปล) ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่าผู้สอนมักไม่ให้ความสำคัญกับการแปลเป็นสำนวนที่เป็นธรรมชาติหรือเข้าใจง่ายมากนัก กล่าวคือ การให้นักศึกษาฝึกหัดแปลในวิชาภาษาญี่ปุ่นทั่วไปมักมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบว่านักศึกษาเข้าใจความหมายของต้นฉบับภาษาญี่ปุ่นหรือไม่เป็นสำคัญ ดังนั้น แม้ผู้แปลจะแปลโดยใช้สำนวน

ภาษาไทยที่กำกวม เข้าใจยากหรือไม่เหมาะสม แต่หากผู้สอนพิจารณาว่าผู้แปลเข้าใจความหมาย ก็มักไม่มีการชี้แนะเพิ่มเติม ซึ่งจากประสบการณ์การสอนของผู้วิจัยพบว่า เมื่อนักศึกษาเหล่านี้ ต้องทำการแปลในวิชาการแปลหรือทำการปฏิบัติงานแปลเพื่อประกอบอาชีพ ก็มีแนวโน้มยึดติดกับการแปลโดยไม่คำนึงถึงหน้าที่ในเชิงการสื่อสารเท่าใดนัก และการฝึกให้ปรับเปลี่ยนวิธีการแปล ก็มีใช้เรื่องง่ายเลย ดังนั้น ในการจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่น อาจจำเป็นต้องคำนึงถึงเป้าหมายของหลักสูตร (หรือของนักศึกษา) ด้วยว่านักศึกษาเหล่านี้ต้องการนำความรู้ภาษาญี่ปุ่นไปใช้ประโยชน์ในแง่ใดบ้าง และทำการวางแผนหรือแนวทางการจัดการเรียนการสอนอย่างเหมาะสมต่อไป

เอกสารอ้างอิง/References

- เข้ม แสงคำ. (2556). *การศึกษาทฤษฎีการแปลการ์ตูนภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาไทย* (วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ณัฐริธา ทับทิม. (2556). การศึกษาวิธีการและประเภทการแปลคำเลียนเสียงธรรมชาติและคำบอกอาการ หรือสภาพจากภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาไทย. *วารสารญี่ปุ่นศึกษา*, 30(1), 41-56.
- ดวงตา สุพล. (2541). *ทฤษฎีและกลวิธีการแปล*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นรีนุช ดำรงชัย. (2555). *ความคาดหวังและความพึงพอใจต่อคุณสมบัติของผู้จบการศึกษาด้านญี่ปุ่นศึกษาในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- น้ำทิพย์ เมษเศรษฐ, และสมเกียรติ เสงวีจิวณิช. (2546). *การถ่ายทอดวัฒนธรรมในงานแปลวรรณกรรมญี่ปุ่นเป็นภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พรชัย พรวิริยะกิจ, และวรินทร์ แตนดี. (2558). ข้อผิดพลาดในการแปลภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยของนักศึกษาระดับปริญญาโทอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล. *วารสารสังคมศาสตร์*, 4(2), 16-24.
- วรนาถ วิมลเฉลา. (2543). *คู่มือสอนแปล*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมเกียรติ เสงวีจิวณิช. (2558). กลวิธีการแปลสำนวนแสดงวัฒนธรรมภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาไทย. *วารสารญี่ปุ่นศึกษา*, 32(2), 103-118.
- _____. (2560ก). เทคนิคการแปลภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาไทยให้เป็นธรรมชาติ -วิเคราะห์การแปลเอกสารธุรกิจ-. *วารสารอักษรศาสตร์*, 46(1), 210-246.

- _____. (2560ข). ปัญหาการแปลภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาไทยและสาเหตุของปัญหา. *วารสารญี่ปุ่นศึกษา*, 34(2), 75-91.
- _____. (2561ก). ปัญหาการแปลภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาไทย -การแปลคำศัพท์-. *วารสารอักษรศาสตร์*, 47(2), 271-330.
- _____. (2561ข). *แนวคิดและเทคนิค การแปลภาษาญี่ปุ่น-ไทย*. ปทุมธานี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุณีย์รัตน์ เนียรเจริญสุข. (2546). *ความพึงพอใจของผู้จ้างงานบัณฑิตภาควิชาภาษาญี่ปุ่น มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุพรรณิ ปิ่นมณี. (2555). *แปลผิด แปลถูก คัมภีร์การแปลยุคใหม่*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพรรณิ อาศักราช, ทศนีย์ จันตียะ, และจิราภรณ์ กาแก้ว. (2560). ปัญหาและกลวิธีการแปลบทความทางการศึกษาจากภาษาอังกฤษเป็นไทยของนิสิตสาขาภาษาอังกฤษศึกษา. *วารสารศาสตร์การศึกษาและการพัฒนามนุษย์*, 1(1), 71-85.
- สุรัตน์ ศรีราษฎร์, และจเรช รุจนเวช. (2560). ข้อบกพร่องในการเขียนของนักศึกษาวิชาเอกภาษาญี่ปุ่นชั้นปีที่ 2 คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. *วรรณวิทัศน์*, 17, 219-250.
- สุวัธน เรืองศรี. (2561). การแปลคำบุรุษสรรพนามในวรรณกรรมญี่ปุ่นแปลไทย. *เครือข่ายญี่ปุ่นศึกษา [ฉบับพิเศษ]*, 8(3), 116-130.
- Chuugoku IPG kanri, & Jouhou senmon iinkai. (2017). *Nihongo kara chuugokugo e honyaku suru sai no honyaku hinshitsu koujou ni kansuru handobukku*. Retrieved from https://www.jetro.go.jp/ext_images/world/asia/cn/ip/ipg/2016/04.pdf
- Collier-Sanuki, Y. (1993). *Word order and discourse grammar: A contrastive analysis of Japanese and English relative clauses in written narratives*. Los Angeles: University of California.
- Ichikawa, Y. (2013). Gaikokujin nihongo gakushuusha no bunpouteki yosokunouryoku o dou sodateru ka –Shokyuu dankai no gakushuusha ni mukete-. *Kokusai kouryuu kikin bankoku nihon bunka sentaa nihongo kyouiku kiyou*, 10, 1-14.

- Imai, Y. (2009). Honyakusho ni arawareta goyaku ni yoru nikkansha gengo kenkyuu no kokoromi -Nihongo kyouiku e no teigen. *Kyoto sangyou daigaku ronshuu jinbun kagaku keiretsu*, 40, 1-14.
- Ishiguro, K. (2010). *Sukkiri tsutawaru bijinesu bunsho*. Tokyo: Koubunsha.
- Matsumoto, Y. (1991). Is it really a topic that is relativized ? Arguments from Japanese.” *the 27th Regional Meeting of the Chicago Linguistic Society*, 388-402.
- Noda, H., Hanada, J., & Fujiwara, M. (2017). Joukyuu nihongo gakushuusha wa gakujutsu ronbun wo donoyouni yomiayamaru ka -Chuugokugo wo bogo to suru daigaku'insei no chousa kara. *Nihongo kyouiku*, 167, 15-29.
- Ohara, K. (2001). Kikai honyaku kara mita nihongo. *Senmon nihongo kyouiku kenkyuu*, 3, 5-8.
- Reiss, K. (1977/1989). Text-types, translation types and translation assessment. In A. Chesterman (Ed.). *Readings in translation theory* (pp.105-115). Finland: Oy Finn Lectura Ab.
- Sunakawa, Y. (1990). Shudai no shouryaku to hi-shouryaku. *Bungeigengokenkyuu gengohen*, 18, 15-34.
- Yamamoto, K. (2010). Recent developments and perspectives on translation studies in Thai context.” *The 2nd International conference on language and communication “Dynamism of language and communication in society” proceedings*, 25-33.
- Yutani, Y. (2002). Goyaku ni motozuku nikkansha gengo kenkyuu. *Gengo bunka*, 5(1), 75-92.